

Abstract

This study elucidates the perceptions of twelve people at an age between 35 and 50 years, on what influence intoxication and drunkenness has in the bar environment.

The purpose of this study is to create an understanding of the effect the intoxication has on the visitor in the bar environment and this is done through qualitative method interviews.

The theoretical frame we use to analyse the empirical data, is divided in to four parts: set and setting, environment and its regions, social behaviour and genus perspective.

The theoretical material, together with the empirical data in the form of the results of the interviews, forms the platform for this paper. It is on the basis of these results that our questions finally will be answered.

We have reached the following conclusion. Our interview subjects use intoxication because; the subjects want to change behaviour for a while and choose to do so in a specific location/room/environment e.g. the bar.

The function of intoxication varies amongst the subjects depending on moods, expectations and with whom they visit the bar.

We have also concluded that the general differences between the genders also apply to our interview subjects in respect of their different approach towards social behaviour, intoxication and alcoholic consumption.

Innehållsförteckning

Förord.....	4
1 Inledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Historia.....	6
1.3 Syfte.....	7
1.4 Frågeställningar.....	7
1.5 Metod och Urval.....	8
1.6 Etiska frågor.....	9
1.7 Reliabilitet och Validitet.....	9
1.8 Källkritik.....	10
1.9 Fortsatt framställning.....	11
2 Tidigare forskning.....	11
2.1 Berusningens biologiska effekter.....	11
2.2 Olika skäl till berusning.....	12
2.3 Berusning tillsammans med kollegor.....	13
2.4 Berusningen som ragningselixir.....	14
2.5 Berusning manligt/kvinnligt.....	15
3 Teoretiska perspektiv.....	15
3.1 Timeout och parentesbeteende.....	15
3.2 Set.....	16
3.3 Setting.....	16
3.4 Rum.....	16
3.5 Regioner i rummet.....	17
3.6 Kön och Genus.....	17

4 Presentation av våra intervjupersoner.....	18
5 Analys av empirin.....	19
5.1 Timeout och parentesbeteende i relation till intervjupersonernas utsagor.....	19
5.2 Set och setting i relation till intervjupersonernas utsagor.....	26
5.3 Rum och regioner i rummet i relation till intervjupersonernas utsagor.....	33
5.4 Kön och genus i relation till intervjupersonernas utsagor.....	37
6 Slutdiskussion.....	42
7 Källförteckning.....	45
8 Bilagor.....	47
8.1 Intervjuguide, bilaga 1.....	47
8.2 Fältstudie, bilaga 2.....	51

Förord

De snart sex terminer vi gått på Socialhögskolan på Campus Helsingborg har genomsyrats av studier gällande social misär där alkoholmissbruk ofta finns med i bilden. Detta fick oss att vilja undersöka alkoholkonsumtionen ur en annan synvinkel. Vi vill avmystifiera alkoholens genomgående negativa betydelse och mer lyfta fram en alkoholproblematik ur ett socialt och kulturellt perspektiv. Vidare ville vi undersöka vad det är som gör att vi människor då och då vill förändra vårt beteende med hjälp av alkoholen i sociala sammanhang utan att missbruka den.

Vi vill ta tillfälle i akt att tacka våra intervjupersoner. Utan er hade vi inte kunnat genomföra studien. Genom att ni välvilligt har delat med er av erfarenheter, tankar och synpunkter så har ni varit med och lagt grunden till vår undersökning. Även ett stort tack för att ni bemödat er att bjuda in oss till era hem, era arbetsplatser samt tagit er till de platser vi erbjudit.

Vi tackar också vår handledare, Johan Cronehed, som haft ett stort tålamod med oss och visat oss vägen. Han har även hjälpt oss att avgränsa problemställningen då uppsatsen annars kunde ha omvandlats till en avhandling istället, vilket det tyvärr inte fanns tid till.

Våra familjer tackas för att de varit förstående och stödjade i alla avseende.

Vi tackar också varandra för en tid som varit utvecklande, givande och många stunder fyllda av skratt, goda luncher och fika samt ett arbete som breddat vår förförståelse.

1 Inledning

1.1 Problemformulering

”Att vara berusad är att känna sig sofistikerad men inte kunna uttala det” (Okänd).

Alkohol finns med som en del i livet. Du kan inte undvika att stöta på det. I reklam, när du går förbi restauranger, människor som sitter på uteserveringar och dricker vin eller öl (Edwards, 2000).

Vi tror att historia och tradition har en betydande roll när det handlar om varför många väljer att berusa sig, ”det sitter i ryggraden”. Människan har använt sig av alkohol på olika sätt i mer än tiotusen år. Vissa kulturer i världen använde förr alkohol för att komma i kontakt med gudarna, det sker inte idag (inte i så stor utsträckning i alla fall...), men det verkar som om människan har ett behov av att ”komma in i ett annat tillstånd” en slags verklighetsflykt som blir förknippad med fest och lust (Agerberg, 2004). Vi blev nyfikna på varför människan väljer att berusa sig och ansåg att krogen kändes som ett utmärkt begränsningsområde där de flesta gäster dricker alkohol i mer eller mindre omfattning.

”Ruset kan vara ett av dessa mellanliggande områden där vi kan glädjas med varandra och också finna varandra” (Leissner, 1997 sid.127). Med mellanliggande menas i detta fall en situation där vardagen tar slut och avkoppling och fest kombinerat med rus tar vid. När vi berusar oss handlar det ofta om att släppa taget en stund, att slippa ta ansvar och kontroll, att regrediera för att slippa verklighetens krav. Ruset kan ha en positiv inverkan på dig med förbehåll att du har en stabil självkänsla och vet och accepterar att livet inte alltid är så festligt som under berusningen. Den positiva berusningen och det som händer i samband med den kan tas fram och minnas för att förgylla den ibland grå vardagen (a.a.).

I Sverige dricker ca 85-90 procent av den vuxna befolkningen alkohol (Systembolaget, 2006-10-29). Det betyder att de flesta av oss blir mer eller mindre berusade vid somliga tillfällen. Det vi är nyfikna på är *varför* personen ibland använder sig av alkohol och *vad* berusningen används till på krogen, utan att på något sätt blanda in eventuell missbruksproblematik. Denna frågeställning med vad och varför kan tyckas lika men vi tror att vi ändå kan skönja en differentiering i svaren, dvs. intervjufrågorna ställs med vad och varför i liknande

frågeställningar vilka kan tyckas upprepande för intervjupersonen. Vi anser dock att vi kan få fram fler och mer komplexa svar på det viset. Vi vill undersöka om kvinnor och män har olika syn på berusningens syfte (på krogen) men också om individer använder alkoholen på olika sätt vid olika tillfällen t.ex. skillnaden att gå på ”after-work” tillsammans med kollegor, eller om du besöker krogen tillsammans med dina vänner eller partner. Vi är likaså intresserade om berusningen används som ett slags kommunikationsmedel på krogen människor emellan. Vår intention är att analysera resultaten från våra intervjuer med hjälp av fyra olika, i vårt tycke, intressanta perspektiv: parentesbeteende/timeout, set/setting, rum/regioner i rummet och kön/genus. Presentation av teorierna finner ni längre fram (se sid. 15).

En av anledningarna till vårt intresse för människors syfte med berusning på krogen är att vi upplever det som om många inte reflekterar över varför ett så stort antal individer väljer att berusa sig på krogen, det är på något sätt naturligt och självklart trots att alkoholen påverkar oss så att vi kan bli tramsiga och flamsiga och ”glömma bort” våra hämningar genom att stöta på den där killen/tjejen som vi i nyktert tillstånd vet inte är intresserad. Troligen vet vi att vi kan må illa och bli bakrusiga vilket är något som vi emellanåt kan ångra dagen efter, ändå så väljer vi att gå på krogen och berusa oss igen. Vad är det som driver oss till det? Vad är det med rusets effekter som uppenbarligen är så lockande för ett stort antal individer?

1.2 Historia

Användning av alkoholaktiga drycker har funnits lika länge som människan. På 1100-talet lyckades italienarna ta fram ett destillat av vin som användes till behandling av sjukdomar. Alkohol användes frekvent i vardagen eftersom vattnet, som ofta var förorenat, kunde ge upphov till magbesvär (Lauritzson, 2005).

Svenskarna har tillverkat brännvin sedan 1494 och alkoholen spelade en central roll innan de icke-alkoholiska dryckerna som kaffe, te och choklad etablerades i det europeiska samhället. Alkoholen användes likväl till njutningsmedel som till näringsmedel. På medeltiden berusade sig människorna med vin och öl särskilt på de mångtaliga helgdagarna. I Paris till exempel firades etthundratre helgdagar om året in på 1660-talet. Men även i vardagen sågs vin och öl som en del av födan och öl var det viktigaste näringsmedlet vid sidan av brödet för invånarna i Mellan- och Nordeuropa. Av följande citat kan vi få en aning om hur utbrett nyttjandet av

alkohol var: *‘Många leva av denna dryck mer än av fast föda. Båda könen, alla åldrar, friska och sjuka nyttja den’* (Schivelbusch, 1980, sid. 29).

Redan på 1500-talet blev kritiken allt starkare mot dryckessederna, men det hade dock ingen större verkan och någon förändring blev det inte förrän en högre utvecklad samhällsekonomi, en starkare motivation och stramare åtgärder av arbetsdisciplinen i vardagen krävdes för att samhällslivet skulle kunna fungera. I samma veva inträdde de nya typerna av drycker som mer kunde ersätta de gamla. Dock måste de nya dryckerna vara tillräckligt attraktiva för att kunna tillfredsställa nya behov, för att bli accepterade. Det var framförallt kaffet som på 1600-talet kom till Europa som uppfyllde dessa fordringar (a.a.).

På 1850-talet konsumerade de nordiska invånarna cirka 50 liter brännvin per person och år (Lauritzson, 2005). 1860 förbjöds husbehovsbränningen, under 1900-talets början fick man bara dricka alkohol på särskilda utskänkningsställen. 1905 såldes allt brännvin under statlig kontroll, 1955 startades systembolag över hela Sverige (Johansson & Wirbing, 2001).

1.3 Syfte

Syftet med denna undersökning är att få en ökad förståelse för vilken funktion ruset har för män och kvinnor, i intervallen 35-50 år, i sociala sammanhang såsom på krogen.

1.4 Frågeställningar

- Kan krogmiljön tillsammans med berusningen användas för att förändra intervjupersonernas beteende?
- På vilket sätt kan intervjupersonernas livserfarenhet, sinnelag och förväntningar påverka berusningens effekt på krogen?
- Hur fungerar krogen som ett legitimt rum att berusa sig i?
- Vilka skillnader ser intervjupersonerna på kvinnors respektive mäns berusning på krogen?

1.5 Metod och Urval

Vi använder oss av kvalitativ metod i vår undersökning eftersom vi har valt att arbeta med personlig och direkt närvaro till det fält, den verklighet, som vi undersöker. Wallén (1996) menar att en av fördelarna med kvalitativ intervju metod är att datainsamlingen ligger nära den verklighet som undersöks. En annan fördel är att det är lättare att få en djupare insikt via sina frågeställningar. Intervjuerna har en möjlighet att be intervjupersonen att upprepa och förtydliga svar som är oklara och genom detta fås en bättre förståelse för vad intervjupersonen talar om. Detsamma gäller för intervjupersonen som genom intervjuerna har möjlighet att be intervjuerna att förtydliga sina frågor. En nackdel kan däremot vara att intervjupersonen kan känna sig mer utlämnad vid en intervjusituation än vid t.ex. en enkätundersökning, där svaren kan kännas mer anonyma. Men genom att visa respekt för intervjupersonens anonymitet och tydligt upplysa dem om det menar vi att denna känsla minskas.

Vi vill undersöka intervjupersonens syn på alkoholens betydelse i sociala sammanhang på krogen utifrån deras egna upplevelser. För att lättare lyfta fram ovanstående sagda använde vi oss av en intervjuguide i våra intervjuer. Vi använde oss även av en semistrukturerad tematiserad intervjuguide, vilken är utformad med relativt strukturerade rubriker och punkter, se bilaga 1. Anledningen till att vi valt tematiserad intervjuguide är att vi anser att intervjuerna då kan hålla en viss struktur samtidigt som intervjupersonen har möjlighet att svara förhållandevis fritt. Vi har tillåtit oss att ha en viss frihet när det gäller ordningen av ställda frågor för att på så sätt kunna fånga upp i vårt tycke intressanta svar.

Vi använde oss av bandspelare vid intervjutillfällena så att ingen viktig information glömts bort. Därefter skrev vi ordagrant ut det bandade materialet och sökte sedan i empirin efter de fyra perspektiv vi hade i åtanke.

Under de första intervjuernas fortskridande upptäckte vi att vi hade nytta av att repetera spörsmål som vi ställde i början av intervjun dvs. i slutet av intervjun upprepade vi frågor som vi ansåg vara av vikt för denna studie och märkte då att vi ofta fick ett mer uttömmande svar. Vi anser att dessa svar var mer genomtänkta, förmodligen eftersom intervjupersonen slappnade av mer under intervjuns fortskridande. Dessa svar har varit värdefulla i arbetet med uppsatsen.

Vidare var vi båda närvarande vid intervjutillfällena, dels för att det gav en möjlighet att en av oss kunde hålla i intervjun medan den andra förde anteckningar, men också för att vi ansåg det skulle ge oss möjlighet att få ta del av informationen, stämningen och miljön (Wallén, 1996).

I analysen har vi valt att ligga nära empiridelen eftersom vi anser att det i den finns en väldigt intressant dynamik som vi gärna vill förmedla till läsaren.

Våra intervjupersoner är valda utifrån kön och ålder. Vi valde att intervjua sex män och sex kvinnor, dels för jämlikheten, dels för att vi ville se om vi kunde hitta någon skillnad i alkoholvanor/syfte gällande kön och genus. Vi har valt att hålla oss inom en åldersintervall 35-50 år, dvs. mellangenerationen, i våra ögon varken gammal eller ung. Förmodligen har vi valt denna åldersvariabel eftersom vi själva tillhör den och finner den intressant. Tolv intervjupersoner anser vi är ett relevant antal för den tid vi förfogar över. Vi fick tag på våra intervjupersoner genom den så kallade snöbollsmetoden dvs. den första kontakten leder vidare till en annan o.s.v. (Widerberg, 2002). I vårt urval ingår även en fältstudie på krogen som vi bifogar i bilaga 2.

1.6 Etiska frågor

Våra respondenter har garanterats anonymitet. Vid kontakt med intervjupersonerna fick de utförlig information om syftet med intervjuerna. Intervjupersonerna har även blivit upplysta om att intervjuerna kommer att spelas in på band samt att banden och utskriften kommer att raderas efter användning. Vi är medvetna om att frågorna kan uppfattas som känsliga och provocativa för en del men vi hoppas ändå på ärliga svar. Således är givna namn i arbetet fingerade.

1.7 Reliabilitet och Validitet

En studie/undersökning skall innehålla validitet och reliabilitet för att kunna vara genomgående trovärdig. Syftet med validitet är att forskaren undersöker det som ämnas att teorierna genomgående jämförs och kopplas ihop med intervjumaterialet. Vidare är reliabilitet undersökningens tillförlitlighet, dvs. syfte och teori är väl uttalat och genomfört samt att

resonemangen bakom de beslut som fattas är tydliga, vilket vi anser att vi uppnår i vårt syfte samt i teoridelen (Denscombe, 2000).

Det finns en dubbelhet när det gäller alkohol - dels kan det gör dig glad och avslappnad men den kan också leda till alkoholism och misär. På dessa grundvalar har vi försökt att vara förstående när det gäller intervjupersonernas svar. Vi bedömer att vi har fått ärliga svar på våra frågor men vi har ändå kunnat skönja en viss återhållsamhet och restriktivitet i svaren från vissa intervjupersoner. Detta tror vi kan bero på att intervjupersonerna inte vill framstå som någon som dricker stora mängder alkohol. Detta var heller aldrig vår tanke eftersom vi har utgått ifrån att om personerna skulle ha någon alkoholproblematik skulle de tackat nej till att medverka i intervjuerna. Men eftersom alkohol är ett känsligt ämne även om du inte har ett missbruk har vi inte insisterat på att intervjupersonen ska utveckla vissa påståenden om vi känt att personen haft en motvilja till det, utan vi har nöjt oss med det svaret vi fått. Det finns alltid en risk att våra intervjupersoner har lämnat ett svar som de ansåg motsvara våra förväntningar. För att undvika detta så har vi försökt att vara så neutrala som möjligt under intervjutillfällena och försökt avstå ifrån att lägga egna värderingar i våra intervjufrågor. Då vi endast intervjuat sammanlagt tolv personer så kan man inte dra alltför generella slutsatser av vårt projekt vilken betydelse ruset har på krogen.

1.8 Källkritik

Vi har använt oss av vetenskapligt material i form av forskning och vetenskapsteori. Forskningen på detta område har varit ganska begränsad då samma referenser dykt upp i stort sett samtliga källor. Resultaten av forskningen har många gånger känts som upprepningar och vi upplever att samtliga forskare inom detta område är påfallande överens om resultaten. Vidare finns en riklig tillgång till forskning om kvinnor och mäns alkoholbeteende och förhållningssätt till alkohol men ytterst lite är skrivet om detta ur ett krogperspektiv. Vidare är forskningen om bruket av alkohol ofta kopplad till ungdomar. Vad vi fann var ett mångfald av olika forskningsrapporter som belyste människans alkoholkonsumtion genom tiderna samt alkoholkonsumtion som leder till alkoholmissbruk/beroende.

Repstad (1999) menar att samhällsforskning som handlar om sociala drivkrafter och förändringar är intressanta men är dock ofta även nyanserade av antingen forskarens egna

värderingar och intresse eller den organisation som ligger bakom den. Detta är vi fullt medvetna om och därmed är det nödvändigt att iaktta försiktighet då det gäller informationens tillförlitlighet.

1.9 Fortsatt framställning

I den fortsatta framställningen av uppsatsen ges det först en presentation av tidigare forskning utifrån fysiska och psykiska effekter av alkohol samt alkoholens betydelse utifrån individen men också ur ett kön- och genusperspektiv. Därefter ges en presentation av de olika teorier vi använt oss av i analysarbetet. Därpå följer själva analysen av empirin där vi tar stöd av de teorier och den tidigare forskning som finns i föregående kapitel. Slutligen avslutar vi med en slutdiskussion med tankar kring eget intresse av fortsatt forskning

2 Tidigare forskning

2.1 Berusningens biologiska effekter

Hjärnan påverkas av många olika faktorer när den utsätts för alkohol. Både den fysiska och psykiska effekten har betydelse. Den fysiska effekten innebär enkelt förklarar att via magsäcken går alkoholen in i blodomloppet för att sedan ta sig vidare till hjärnan och det centrala nervsystemet. I hjärnan finns det limbiska systemet som har stor betydelse för våra känsloupplevelser. Området räknas som ett lust- och belöningscentra eftersom det används för att uppleva just lust och belöning, välbefinnande och avslappning. När alkoholen påverkar det limbiska systemet - vid en lättare berusning - så känner du initialt ett välbefinnande, du blir glad och avslappnad. Alkohol i ringa mängd ökar de så kallade signalsubstansernas - kemiska budbärare som ska överföra eller bromsa nervimpulsen mellan olika nervceller - aktivitet. Vid högre intag av alkohol så fungerar signalsubstanserna dämpande, muskelkontrollen blir försämrade, du sluddrar och blir klumpig. Detta är en komplicerad process där studier mest består av djurförsök eftersom det är svårt att studera hjärnans aktivitet hos människan (Falhke, 1999).

Hur du påverkas av alkoholen är beroende bl.a. på kön, vikt, om du har ätit eller inte, hur snabbt du dricker och vad du dricker. Beteendet styrs dels av biologiska faktorer, hjärnan reagerar på alkoholen, men våra förväntningar och alkoholvanor har stor del av hur vi påverkas. Kvinnor tål alkohol sämre än män, det beror på att kvinnor väger ofta mindre än män, men också då kvinnor har en högre andel fett och lägre mängd vatten i kroppen. Alkoholen späds ut i vattnet i kroppen och eftersom kvinnan har en mindre volym vatten så blir alkoholhalten starkare än hos en man som dricker samma mängd. Män förbränner mer alkohol i magsäcken än kvinnor så på kvinnor blir koncentrationen starkare i andra organ. Skillnader i ämnesomsättningen gör att kvinnor får en högre halt av den giftiga nedbrytningsprodukten acetaldehyd i kroppen detta påverkas också av östrogen, halten av acetaldehyd blir extra hög i kvinnans kropp under cykliska perioder (Heldmark, 2005).

2.2 Olika skäl till berusningen

Redan som barn lär vi oss hur de vuxna uppträder när de fått "lite innanför västen". De är också föräldrarna som till stor del påverkar grundsynen på barnens alkoholvanor och inställning som vuxna (Leissner, 1997).

Goldberg (2005) hävdar att alkohol är den mest använda psykoaktiva drogen i Sverige. Läkaren och terapeuten Bo Löfgren (1972) menar att vi dricker alkohol för att försöka lösa en för individen psykiskt svår situation, dvs. att ta till alkohol i ångestdämpande syfte. Att använda alkohol som lugnande tablett i flytande form är den vanligaste anledningen för en normalförbrukare att dricka. Ett enkelt sätt att minska tillfällig oro. Ett annat skäl kallar Löfgren "täckmantel, kamouflage, alibi". Han menar att vad som behöver kamoufleras beror på vad som inte är tillåtet i ett givet samhälle. I Sverige tycks det ofta vara gruppgemenskap och sexualitet som gör att normalförbrukaren kräver alkohol som alibi.

Vi dricker också alkohol för att försöka återskapa en tidigare relation - vanligen från barndomen. Alkohol kan vara ett sätt att återvända till tidiga stadier i livet. I situationer där människor upplever oro och konflikt är det vanligt att de regredierar. Det är lättare att bortförklara sådant beteende om det förekommer i samband med berusning. Att försöka påverka människor i omgivningen till vissa beteenden är även det en anledning till varför vi dricker. Det kan likaså vara ett prov på omgivningens lojalitet och tillgivenhet. Individen kan

ha misstro till andra människor och deras vänskap samtidigt som personen i fråga har ett oerhört behov av ömhet och uppmärksamhet. Berusning används därför ofta för att testa hur långt personer i deras omgivning är beredda att sträcka sig i omtanke och vänlighet. Man kan t.ex. supa sig så full på en fest att man inte klarar av att ta sig hem – detta för att se om kompisarna/frun/mannen ställer upp, vilket både kan vara en medveten och/eller omedveten process. Det är möjligt att använda berusning i såväl intimitetssökande som intimitetsförhindrande syfte. Exempelvis om en människa har kontaktproblem kan hon använda alkohol för att försöka få fram känslan av att hon är med i gänget. Men alkohol kan också användas för att undvika närmare kontakt med andra människor. Om t.ex. en man knappt kan stå på benen när han bjudit upp, blir han ofta nobbad. Att supa sig omåttligt berusad kan vara ett effektivt sätt att slippa närmare kontakt med kvinnor – om man i grund och botten är rädd för dem. Vi kan även använda oss av alkohol för att antingen visa eller för att dölja känslor (Löfgren, 1972).

Kanske man från tidig ålder fått lära sig att det är fult, fel eller farligt att visa sina känslor. Men i Sverige är det tillåtet att vara känslös när man druckit. Somliga bär sig illa åt när de är berusade, medan andra – under påverkan av alkohol – skrattar gott, berättar roliga saker, sjunger, visar uppskattning och på annat sätt förgyller tillvaron. Enligt Löfgren (1972) är det vanligast att man använder ruset för att få alibi för obehagliga sidor. Det rör sig framförallt om aggressivitet, kanske vår tids mest förbjudna känsla, liksom sexualiteten. Alkohol kan därmed också användas för att dölja känslor som man upplever som farliga eller otillåtna. Man super sig full och somnar ifrån ilskan, sorgen, sexualiteten m.m. Genom att tillåta/förbjuda/påbjuda vissa beteenden, men inte andra, bestäms förutsättningarna i ett samhälle för vad alkoholen kan komma att användas till just i den kulturen. Dessutom bestämmer samhällliga/kulturella normer vilka syften, i vilka situationer och i vilka mängder alkoholkonsumtionen är mer eller mindre godtagbar.

2.3 Berusning tillsammans med kollegor

Dan Porsfeldt (2005), sociolog vid Växjö universitet menar att alltför många som arbetar ihop också går på krogen och dricker alkohol tillsammans. En av de chefer som Porsfeldt intervjuat menar att kan man berusa sig tillsammans så kan man arbeta tillsammans. Det är helt tabubelagt att vara onykter på arbetet men på after-work är det accepterat att bli berusad. Det

kan kännas avslappnat och fritt att dricka tillsammans med sina kollegor men det handlar fortfarande om arbete och du blir fortfarande bedömd efter hur du agerar. Det är dock inte på samma sätt som vid arbetsplatsen, eftersom du i viss mån kan bli ursäktad för handlingar i berusat tillstånd som inte skulle bli accepterade i nyktert. Det som kan uppfattas positivt med berusning och after-work på krogen är att de som inte vågar komma till tals på arbetet kanske vågar det med hjälp av berusningen och på så sätt komma till tals. Berusningen kan ge medarbetare och chefer en intimare samhörighet, chefshierarkin mattas av i och med ruset, man får en slags gemenskap på grund av att berusningen visar på olika sidor av personen (a.a.).

2.4 Berusningen som ragningselixir

Maria Abrahamsson (2005) har intervjuat män och kvinnor i varierande yrkesgrupper och åldrar för att ta reda på hur de resonerar kring alkohol och berusning. I Norden använder vi ofta berusningen som en normupplösare, vi blir fria och hämningslösa när vi dricker men har ofta "ågren" - ett slanguttryck för ett ångestliknande tillstånd - dagen efter. Berusningen används för att stärka identiteten och kan göra oss tillfälligt trygga med att t.ex. känna oss mer självsäkra och intelligenta. Många använder berusningen för att underlätta sexuella inviter, men studien visade att kvinnor oftast inte ville dricka sig för berusade, kvinnorna tyckte att det var accepterat att använda berusningen för att flirta men ville inte uppfattas som promiskuösa. Berusningen är, ur generell synvinkel, ett sätt för kvinnorna att sätta fart på kroglivet, det blir roligare att dansa och träffa andra med alkohol i kroppen. Många tycker till och med att det är nödvändigt med en berusning för att kunna flörta på krogen och en del kvinnor menar att de anses konstigt om de flirtar och samtidigt är nyktra på krogen. Det anses inte riktigt accepterat.

Enligt Abrahamsson (2005) är kvinnor rädda att bli så berusade att de tappar kontrollen under krogbesöket, det kan leda till oönskade sexuella situationer. Många av kvinnorna menar också att det är tabu för en kvinna att gå ensam på krogen och dricka alkohol, det betraktas inte riktigt "rumsrent". Männen på krogen använder sin berusning att befria sig från yttre press och krav från omgivningen, krogen blir ett slags "fredad zon" där de kan koppla av och få vara sig själva i samband med berusningen. En del män är trötta på att leva upp till vissa könsroller, att de alltid är mannen som ska ta initiativet till kontakt. Berusningen hjälper även

männen att ta ett nej om de ändå gör en invit, det är lättare att bli nobbad om de är berusade. Berusningen kan leda till att personen känner en ansvarsfrihet när man vistas på krogen, det gör inte så mycket om du får ett nej eller om du snubblar i trappan eller muckar gräl med någon, de vardagliga reglerna gäller inte när du befinner dig i ett berusat tillstånd. Till skillnad från kvinnorna så uppskattar en del män att berusa sig så att de tappar kontrollen, de vill uppnå ett slags katarsis - ett känslomässigt klimax som efterföljs av känslan av förnyelse - med hjälp av alkoholen och de kan till och med uppskatta bakruset (a.a.).

2.5 Berusning manligt/kvinnligt

Berusningen har - och är - varit en viktig symbol för manlighet. Berusningen blir en symbol för pojkar som vill bli män. Berusningen anger en gemenskap bland männen - den kan ofta stärka banden män emellan - som tillsammans med den första sexualupplevelsen bildar en ingång till vuxenvärlden. Berusningen utmärker självständighet hos mannen, han är beredd att ta risker. Kvinnorna åtnjuter inte samma frihet som männen när det gäller berusning. De blir ofta klandrade för att vara ansvarlösa om de blir berusade, mycket på grund av att den traditionella kvinnorollen som maka och mor är oförenlig tillsammans med berusning. Att tappa kontrollen genom att vara berusad är mer stigmatiserande för en kvinna. Men alkoholvanorna hos kvinnor förändras i och med att samhällets könsrollsnormer håller på att förändras. Synen på kvinnor och berusning har liberaliserats, könsrollerna håller på att närma sig varandra, men fortfarande är det männen som dricker mest (Hilte, 2005).

3 Teoretiska perspektiv

3.1 Timeout och parentesbeteende

Alkoholen kan användas för att göra livet lite lättare, berusningen kan hjälpa till att skaka av vardagens krav och göra sådant vi inte vågar eller accepteras av samhället om vi är nyktra, vi tar en "timeout". Det beteende vi använder oss av för att komma ifrån vardagens tristess och krav kan benämnas parentesbeteende. Berusningen som ett parentesbeteende kan användas som en ursäkt för att stöta på chefens fru eller att säga att kompisen är ful men ändå fortsätta att vara en respekterad medborgare i nyktert tillstånd (Leissner, 1997). Gusfield i Hilte (1996)

beskriver berusningen som en resa mellan arbete och lek, vi förknippar alkoholen med fritid, vi går från en värld till en annan när vi träder in i ett berusningstillstånd.

3.2 Set

Goldberg (2005) använder sig av begreppet *set* som är ett engelskt ord och som kan definieras som, den uppsättning fysiologiska egenskaper, den psykiska läggning och de livserfarenheter, förväntningar och kunskaper om alkohol (eget ex, Goldberg exemplifierar alltid med droger/narkotika), som individen har med sig från sitt förflutna. Set är avgörande för om en individ bestämmer sig för att ta droger/alkohol eller inte. Set är även stor betydelse för individens upplevelse av exempelvis alkoholen när hon väl druckit den.

3.3 Setting

Goldberg (1993, 2005) använder sig även av begreppet *setting* som även det är ett engelskt ord och som kan översättas med ”de aktuella omständigheterna”. Vid alkoholintag kan ”setting” innebära att den upplevelse som fås påverkas bl.a. av hur individen mår just den dagen. Det kan även påverka de relationer en individ har till de människorna hon är tillsammans med vid alkoholintagandet. Upplevelserna som individen har av den fysiska omgivning hon befinner sig i under den tid ruset varar kan påverka henne samt även attityderna till alkoholen i det samhälle man lever i. Enligt Goldberg spelar setting en stor roll för människors upplevelser, även när de inte konsumerat alkohol. Individen är mer mottaglig för vissa stimuli och mer benägen för vissa känslouttryck i ett visst setting än i en annan. Exempelvis om en individ är i en välbekant miljö tillsammans med vänner kommer förmodligen hennes reaktion på en obekant stimulus att vara en annan än om hon är bland främlingar i en okänd miljö.

3.4 Rum

Vi har valt att se krogen som ett rum där det är legitimt att berusa sig i, utifrån Lalanders (1998) rumsperspektiv. Rummet är det som en individ kan uppfatta i sin direkta närhet och som får henne att reagera och agera. Individens tolkning av rummet har betydelse för hur hon

agerar i detta. Det är det som i ett givet tillfälle omsluter individen och som denna uppfattar i form av ljud, lukter, beröring och synintryck i olika kombinationer. Vid upplevelsen av rummet får individen en känsla av det och är då en känsla som förändras beroende på hur hon upplever rummet från en gång till en annan. Samma rum kan alltså hos två individer uppfattas som och formas till helt olika känslor (a.a.).

3.5 Regioner i rummet

Enligt Lalander (1998) och Goffman (2000) kan individen dela upp det ”stora rummet” (se stycket ovan) i ett par ”mindre rum”, dvs. regioner. Begreppet region kan definieras till vilket ställe som helst och som till en viss grad är avgränsat av vad som kan liknas vid tankebarriärer eller ett slags mentalt försvar för hur mycket vi vill uppfatta av det vi för tillfället upplever. I vårt samhälle framträder vi oftast med våra personligheter i en mycket begränsad region. Ofta har ett framträdande bara ett enda visuellt centrum för den agerande individen och för dess medindividers del. Många framträdande omfattar dock flera väsentliga separata klungor av individer med ömsesidig påverkan. Ett exempel på det kan vara en krog som i allmänhet brukar innefatta flera olika undergrupper med samtalande individer och som ständigt skiftar i storlek och sammansättningar.

Regionerna kan benämnas som bakre och främre regioner. Bakre regioner är de rum där individen inte upplever större förväntningar från andra på ett karakteristiskt och felfritt agerande. Individen själv upplever inte heller sig vara kritiskt granskad av andra i samma rum. Till skillnad från bakre regioner avser främre rum den plats en individ upplever andras kritiska blickar och där individen i fråga använder sig av olika tillvägagångssätt för att kunna undvika andras eventuella negativa värderingar (a.a.).

3.6 Kön och Genus

I Sverige betecknar vi ordet kön som den biologiska definitionen, man eller kvinna.

När vi skriver om rusets fysiska påverkan på människan och fysiska skillnader i berusningen hos män och kvinnor är det den biologiska skillnaden vi menar när vi skriver om kön (Lander, Pettersson och Tiby, 2003).

I alla moderna samhällen åtskiljer man könstillhörighet, ibland kan samhället t.o.m. se det som att könen är varandras motsatser. Det skapas en innebörd i att vara man eller kvinna, med olika hierarki och maktpositioner. *"Alla samhällen har någon typ av genusordning: institutioner, relationer, platser och historiska processer struktureras på olika sätt utifrån kön"* (Magnusson, 2003, sid. 10). Detta påstående existerar även på krogen, det rum som vi har valt att undersöka i samband med funktionen av berusningen för våra intervjupersoners del.

Genus är det socialt och kulturella skapade könet, hur vi ska vara utifrån samhällets normer och förväntningar, ett slags socialt skapad stereotyp hur du förväntas bete dig, vad som är rätt eller fel huruvida du är man eller kvinna beroende på vilket samhälle eller miljö du befinner dig i (Lander, Pettersson och Tiby, 2003).

Konstruktioner av genus kan se olika ut beroende på vilken sorts samhälle och kultur man befinner sig i, men de är aldrig slumpartade utan genuskonstruktionerna skapas beroende på hur män och kvinnor, i historiska och sociala sammanhang, haft tillgång till makt och status (Magnusson, 2003). *"Genus baseras på en kulturell tolkning av de biologiska skillnaderna mellan män och kvinnor"* (Kulick, 2000, sid.11).

4 Presentation av våra intervjupersoner

(Namnen är fingerade)

Alice, 39, butikschef, gift, två barn.

Betty, 35, frisör, gift, två barn.

Cilla, 42, säljare, gift, två barn.

Doris, 36, arbetsterapeut, gift, två barn.

Evelyn, 41, veterinär, gift, tre barn.

Fanny, 43, sjuksköterska, singel, inga barn.

Göte, 43, ingenjör, gift, tre barn.

Harald, 42, produktionschef, gift, tre barn.

Ingemar, 36, arbetar i byggbranschen, gift, två barn.

Jan, 49, sjukpensionär, singel, fyra barn.

Kalle, 43, egen företagare, gift, två barn.

Larry, 42, affärsman, gift, två barn.

5 Analys av empiri

5.1 Parentesbeteende och timeout i relation till intervjupersonernas utsagor

Varför super Jeppe? Jeppe på berget är en komedi som Ludvig Holberg skrev 1722. Pjäsen handlar om hur berusningen kan få oss att tappa konceptet, att bli någon annan, i detta fall luras huvudrollsinnehavaren att tro att han är en vedervärdig baron, men under berusningen uppträder Jeppe synnerligen vidrigare än baronen själv (1,6 miljonersklubben för kvinnors hälsa, 2006).

Jeppe super inte för alkoholens skull utan för att han tycker att vardagslivet är tråkigt. Han vill fly bort från tristessen, om Jeppe liv inte var så trist skulle han förmodligen inte ha ett så stort behov av att fly från verkligheten med hjälp av berusningen. Jeppe har ett behov av regression, en återgång till ett tidigare stadium i livet. Regression är förmodligen ett nödvändigt behov för människor, men kan det vara så att vissa inte klarar av att regrediera utan alkoholens hjälp? Berusningen kan hjälpa oss att regrediera utan att tappa den värdighet som vi äger i nyktert tillstånd. Berusningen är ett relativt enkelt sätt att temporärt gå in i regression, en väg att tillfredsställa jaget. Regression kan tjäna som en slags avkoppling eller återhämtning, ett sätt att ”vila hjärnan” från det vardagliga och ibland ganska tråkiga livet (Romanus, 1998; Cullberg, 2000).

Berusningen kan vara ett grundläggande behov för en hel del individer som anser att alkohol är en del av livet, medan andra väljer ett annat sätt att förgylla livet på som t.ex. bergsklättring eller dyka med hajar. Den ”artificiellt framkallade upprymdhet” som ruset innebär är olika beroende på personlighet och livssituation (läs vidare om det i set/setting sid. 26). Alkoholen kan vara en av många njutningar som är svåra att motstå. Det kan vara en av anledningarna till att vi bortser från faktorer som att alkoholen kan ge upphov till bakrus och ångest över vårt beteende dagen innan (a.a.).

För att det ska bli lättare att förstå varför vi väljer att konsumera alkohol så tar vi hjälp av de två likartade begreppen ”parentesbeteende” och ”timeout” (se teoridelen sid. 15). När vi frågade intervjupersonerna om vilka förväntningar de hade i samband med alkoholintag och krogbesök så fick vi svar som vi anser stämmer väl överens med de ovan nämnda begreppen

Evelyn, 41; ” Jag dricker för att komma ifrån, det är en kick och det kan hända oförutsägbara saker, man blir avslappnad, de flesta tycker att allting är kul när man är full, skön verklighetsflykt”.

Harald, 42; ”Känslan att man blir avslappnad och har lättare för att prata, det susar till lite, självförtroendet ökar och man vågar mer tillfälligt, sen ångrar man sig djupt dagen efter (flinar)”.

Evelyn och Harald dricker för att varva ner, alkoholen har en lugnande och avtrubbande effekt som många uppskattar eftersom vardagen ofta är stressig och kravfylld, andra som t.ex. Kalle nedan, använder berusningen för att höja stämningen och våga släppa loss. (Johansson & Wirbing, 2001). Människan strävar alltid efter lycka. Berusning kan vara det ultimata sättet att få en lustupplevelse. Det snabbaste sättet att nå fram till en regression är att berusa sig, det överträffar både bergsklättring och religion (Lind, 1998).

Kalle, 43;” Man blir ju glad och upprymd, lättare att prata. De blir ju oftast alla andra också så man får ju mer kontakt på krogen, det är ju självklart ju”.

När människan konsumerar alkohol så är hon medveten om att det ändrar eller förstärker sinnesstämningen. Vi sätter det vardagliga livet i parentes under berusningen, sinnestillståndet existerar bara då och berusningen hjälper oss att kunna göra saker som vi annars inte hade gjort. Vi kan skylla på berusningen om vi gör bort oss. Tiden stannar och känslan av ansvarsbefrielse kan infinna sig. Parentesbeteendet och timeouten kan användas för att bryta de sociala normer och tabun som kännetecknar ett samhälle, här i Norden är vi oftast försiktiga med att yppa våra åsikter, vi brukar inte uppmuntra till bråk i nyktert tillstånd och vi har en väletablerad ”kökultur”. Dess hämningar kan i berusat tillstånd försvinna och de flesta har overseende med detta och vi skyller på berusningen (Leissner, 1997; Johansson & Wirbing, 2005). Några av våra intervjupersoner ger goda exempel på detta:

Harald, 42; ”... berusningen i sig... man kan säga att det är en del i sig att människor och omgivningen blir mer frispråkiga i samband med att man intar alkoholhaltiga drycker, man vågar lätta sitt hjärta lite grann om saker man inte vågar när man är helt nykter, så om man tar upp vissa ämnen när man är berusad så är det mer förlåtande än om man är nykter, vissa saker är lättare att ta upp under berusning, lättare berusning eller tyngre”.

Göte, 43; ”... man är glad och kan prata med sig själv, på toa t.ex., allting är ju bra man tänker nog att man inte är så blyg och vågar snacka med folk men dricker man för mycket kan man bli odräglig men det märker man inte själv, omdömet försvinner, men känslan av att man är snygg och charmig finns ju kvar...”.

Jan, 49; ”... jag tror det handlar om en blyghet. Att slappna av utan sprit är svårt. Jag tror att det har med tempot i samhället att göra, eller mer tempot i vardagslivet. Det är så högt. För att komma ner på jorden så tar vi ett glas vin eller en öl. För att dämpa stressen.”

När vi frågade våra intervjupersoner om de berusar sig tillsammans med sin partner på krogen så var de flesta restriktiva till det, de kände inget behov av en beteendeförändring då eftersom de ansåg att de kände samhörighet och vågade prata med sin partner utan att behöva berusa sig.

Larry, 43 år; ”... när hon och jag går ut då vill vi föra en dialog och den blir bara sämre ju mer vi dricker. Om vi dricker så vet man att det blir en rätt tråkig dialog och rätt dålig dialog.”

Berusningen kan användas för att skapa en regrediering, en del av parentesbeteendet, att våga vara barnslig, släppa stelheten för ett tag och få vara impulsiv och lite galen. Om du är psykiskt stabil och medveten om att känslan av eufori bara är tillfällig i samband med berusningen så kan den fungera bejakande, den positiva bilden av berusningen och regredieringen kan ”sparas” och berika det dagliga vardagslivet (Leissner, 1997; Johansson & Wirbing, 2005).

De få intervjupersoner som brukade berusa sig tillsammans med sin partner på krogen kunde använda sig av berusningen för att kunna se tillbaka på tiden när de var nykära, också en slags regression.

Evelyn, 41; "När jag berusar mig tillsammans med min partner så använder jag berusningen för att kunna sitta och prata om ingenting och ändå tycka att det är intressant men även för att kunna sitta och vara lite kär och tänka tillbaka på hur det var när vi var nykära, hålla varandra i handen och slappna av, det är jätkligt härligt".

Betty, 35; "... jag vill att det ska vara positivt, jag vill att vi ska prata mycket och gå tillbaka i tiden och minnas, sitta och låtsas att vi är unga igen, jag tycker att det är jätteroligt att sitta tillsammans med honom och prata och flamsa".

Alkohol och berusning kan ge oss både njutning och glädje, det gör det lättare för oss att vara sociala med andra, den gör att maten smakar godare och högtidstunder blir festligare med alkohol. Man kan känna sig glad och få ett starkare självförtroende. Berusningen kan användas för att för tillfället stoppa tiden, för att få en paus från vardagens krav och stress. Alkohol kan fungera som en "stresskatalysator" något som kan hjälpa dig att varva ner. Berusningen kan göra att du ser världen på ett lättsammare vis och det känns behagligare att leva. Berusningen kan hjälpa en del att lossa tungans band, om de är tysta och tillbakadragna i nyktert tillstånd kan ruset hjälpa till att våga ta kontakt med andra. En del får utlopp för sin kreativitet under berusning. För en del släpper hämningarna och du är inte så självkritisk som du förmodligen skulle ha varit i nyktert tillstånd (Agerberg, 2004).

Harald belyser ett exempel när han varit på krogen med sina kollegor, en av kollegorna ville då "löneförhandla" i berusat tillstånd.

Harald, 42; "... jag är ju ledare inom industrin och det kan komma upp en del tråkiga samtal i samband med berusning t.ex. löner som är tråkigt att hamna i sådana samtal när personen är onykter och det är inte trevligt alls..."

Att dricka tillsammans kan ge en känsla av gemenskap som man kanske inte har annars.

Under berusningen kan en del människor känna att de vill vara ärliga, självkontrollen mjukas

upp, och de kanske säger några ”sanningens ord”, som kanske kommer att ångras dagen efter (a.a.).

Betty, 35; ” Jag vågar ta mer kontakt när jag är onykter, då tycker jag att jag är väldigt intelligent och förnuftig och vill dela med mig av det, då gillar jag alla. Hela världen är underbar, jag tänker stort och tänker positiva tankar om folk, kan prata med vem som helst, gärna lite knepiga människor, vill jag berätta att de är underbara, jag tror att jag har stenkoll och är fokuserad, jag dras gärna till kriminella, det tycker jag är kul, har aldrig tänkt att det är någon fara med det, känner mig också fysiskt stark när jag är berusad, jag känner mig nog lite manlig...”

Ovan nämnda Betty använder berusningen för att kunna agera som någon annan, hon berättar att hon gärna tar kontakt med personer som verkar vara kriminella, hon är inte rädd för att råka illa ut och hon känner sig fysiskt stark. Dessa egenskaper har hon förmodligen inte i nyktert och vardagligt tillstånd utan detta exempel på parentesbeteende och timeout använder Betty sig av när hon besöker krogen i ett berusat tillstånd. Vi vill påstå att Betty påminner lite om tidigare sagda ”Jeppe på berget” som berusar sig för att tillfälligt kunna bli någon annan.

Sjöstrand i Johansson och Wirbing (2005) beskriver ruset som ett sätt att tillfälligt undfly döden, vi vet alla att den är oundviklig och det kan ge oss ångest men genom att ta en timeout med hjälp av berusningen kan vi stoppa tiden för ett ögonblick och på så sätt lindra ångesten. Just under berusningstillfället så bryr vi oss mindre om vad som har hänt eller vad som kommer att hända, det blir en slags tillfällig ”sjäslindring”. Vi skapar oss ett litet fest- och flykttillfälle varje gång vi berusar oss, även om vi inte dricker några större mängder.

Sigmund Freud (1856-1939, känd psykoanalytiker) skrev dessa rader 1930: ”*Livet sådant det är oss förelagt, är för svårt för oss, ger oss för många smärtor, besvikelser och olösliga uppgifter.*” Detta kan vara en av anledningarna till att vi berusar oss, världen blir ibland för tung och arbetsam att leva i så vi berusar oss för att kunna gå in i ett parentesbeteende, ta en timeout för att slippa tänka på kraven som ställs på oss (Lind, 1998).

En del av våra intervjupersoner har upplevt detta:

Harald, 42; "... samhället är idag mycket mer uppskruvat än vad det är för tjugo år sedan, det är jag en känsla jag har, man försöker rymma, få en verklighetsflykt genom att ta sig ett glas vin och komma bort för stunden och sedan återkomma dagen efter".

Alice, 39; "... man känner sig mer avslappnad, det känns som om allt blir lite lättare..."

Alkoholen har olika betydelser beroende på hur och när de används. Om en person berusar sig på krogen så kan en av anledningarna till det vara för att känna samhörighet med de andra som är där och på så sätt skapa sig en egen identitet (Lalander, 1998).

Ett exempel på det är Betty som vill inkludera alla i sin värld för att känna samhörighet när hon är berusad:

Betty, 35; Jag älskar alla och talar om det, jag ljuger också, det är hemskt, en gång körde jag bil hem till en kille, det var det dummaste jag gjort någon gång, man tror man kan saker och ting, jag har haft mycket ångest dagen efter".

I Bettys uttalande kan vi konstatera att hon inte uppfyller kriterierna för påståendet "In Vino Veritas" - i vinet ligger sanningen- eftersom hon berättar att hon ljuger under berusning, också ett sätt att få vara någon annan för en stund. Berusning kan annars användas just för att få ett tillfälle att säga några sanningens ord, något som kanske är omöjligt i nyktert tillstånd.

De flesta av våra intervjupersoner ansåg att om de var på krogen med sina kollegor så drack de mindre för att inte "tappa ansiktet", de ville vara kontrollerade och sansade tillsammans med sina medarbetare och det var oftast inte tal om att berusa sig utan möjligen en öl eller ett glas vin. Detsamma gällde för de flesta om de var på krogen med sin partner, speciellt om barnen var med, då drack intervjupersonerna måttligt och ofta körde de hem efter krogbesöket. De verkar som om parentesbeteendet och timeouten på krogen används flitigast tillsammans med intervjupersonernas vänner/väninnor, träget när intervjupersonerna gick på krogen tillsammans med sina vänner var de av samma kön. Förmodligen förhöll det sig så eftersom de flesta var stadgade sedan många år och deras partner kanske inte alltid uppskattar om de skulle tillbringa tid på krogen med blandad könstillhörighet.

Alkoholen kan användas för att det ska bli lättare att våga närma sig en eventuell partner, många tycker att de själva och andra ser mycket vackrare ut och verkar smartare i berusat tillstånd, vi kan använda ruset för att våga ta kontakt eller flirta, våra positiva egenskaper förstärks och eventuella negativa egenskaper kan vi glömma bort med berusningens hjälp (Johansson & Wirbing, 2001). Många av våra intervjupersoner hade också använt sig av berusningen för att våga närma sig någon de kände intresse för, ofta, enligt vissa intervjupersoner, blev det inte så lyckat, men någon var fortfarande gift med den personen de träffade på krogen efter tjugo år. Jan berättar nedan varför han besöker krogen:

Jan, 49; ... det är att hitta någon annan partner, det är det som det handlar om. Sen om man är femtio eller sexton, man går ut för att hitta någon. Så är det ju. Annars hade vi blivit tvåkönade som man säger... jag har gift mig två gånger med kvinnor jag träffat på krogen!

Att våga göra en sexuell invit i berusat tillstånd kan tolkas som ett parentesbeteende, personen skulle förmodligen aldrig våga säga de saker som hon gör för att komma till ett resultat i nyktert tillstånd, om det skulle bli ett nekande svar från den andre så kan personen alltid skylla på berusningen när vardagen tränger sig på, som t.ex. ”jag var aldrig intresserad, jag var bara berusad”. Alkohol påverkar lustsystemet i hjärnan som kan leda till att den sexuella lusten stimuleras, efter ett par glas så blir folk lite vackrare och det sexuella begäret ökar men förmågan minskar (hos män) eftersom testosteronnivåerna går ner redan vid en ”normal” berusning (Systembolaget, 2006).

Evelyn, 41; ”När jag skulle lägga in en stöt på min tilltänkte man så berusade jag mig medvetet för att våga”

Göte, 42; ”När jag var singel så drack jag för det var mitt sätt att träffa kvinnor, man gick ut några polare så stod jag där och såg söt ut och fick kanske napp”

Jan, 49; ”Jag tycker att alla brudar är snygga (skrattar)! Jag ser allting positivt”.

Ruset har genom århundraden hyllats, och görs så än idag, som en utmärkt drog att använda för att kunna ta en tillflykt från vardagen och livets gång. Som Bellman en gång sjöng:

”Hurra Courage!

Lustigt Bagage!

Friskt i flaskan, hej!

Nu är jag modig,

Tapper och frodig,

Och jag fruktar ej.

Ännu en sup ell´ par.

Tack min mor och far.”

Bellman skrev om Fredmans behov av att ta till flaskan för att bli lite modigare och socialisera sig (med en hel del kvinnor!) Tyvärr så hade Bellman lite för roligt och dog alkoholiserad vid 55 års ålder (Agerberg, 2004).

5.2 Set och setting i relation till intervjupersonernas utsagor

Intervjupersonerna berättade inledningsvis om sitt första besök på krogen. Svaren varierade från att inte minnas precis det första krogbesöket till att med ett leende på läpparna dela med sig av minnet av det allra första krogbesöket. Ingen av intervjupersonerna hade gått dit ensam, utan alltid i sällskap med kompisar och/eller sin partner. Samtliga intervjupersoner blev berusade på sitt första, eller en av de första, krogbesöket/- en. En intressant iakttagelse är att samtliga intervjupersoner besökte krogen innan de uppnått myndig ålder, alltså minst den ålder som presumtiva gäster måste uppnå för att få inträde till och köpa alkohol på krogen.

Larry, 42 år; ”- ... man är ju rätt så naiv i den åldern så det enda man hade i tanken var att det här skulle bli jätteskoj och spännande. När man är nyfiken så vill man ju prova vad det innebär. Och är det en lyckad kväll och man har jätteroligt resten av kvällen och det händer mycket roligt så, så i sammanhanget känns det då som lyckat. Det här är reflektioner såhär

efteråt, för innan hade i alla fall inte jag såna djupa tankar om vad det här skulle leda till eller vad det innebar. Det var bara en kul grej. Kompisarna ska dit så då ska jag dit.”

Doris, 36 år; ”- Jag gick dit för spänningens skull, för att titta på killar, var nöjd att bara vara där”.

Jan, 49 år; ”- För att gå ut och dansa och ha kul. Ja och träffa flickor givetvis (flinar)... Då i början var det mer spriten som lockade men samtidigt har jag alltid tyckt om och dansa.”

Intervjupersonerna har vissa förväntningar, erfarenheter och kunskaper med sig i bagaget som gör att de väljer att gå på krogen. Det är alltså deras ”set” som är avgörande för deras intryck, deras upplevelse av första krogbesöket och att de väljer att dricka där. De går dit i sällskap och inte ensamma för att deras ”setting” säger dem att upplevelsen blir starkare om de kan dela den med andra. Men känslan eller reaktionen hade förmodligen blivit annan om de gått dit med främlingar. Setting spelar alltså en stor roll för hur våra intervjupersoners upplevelse av krogbesöket. Det kan vi avläsa av svaren på frågan om intervjupersonerna hade förväntningar på att det skulle bli trevligt.

Larry, 42 år; ”- Ja för tusan, annars hade man aldrig åkt med naturligtvis!”

Jan, 49 år; ”- I regel gick vi i gäng och vi hade jättekul”!

Goldberg (1993) gör en jämförelse mellan begreppet set och att åka berg- och dalbana, för att på ett enklare vis förstå setets betydelse för människors upplevelser. Att åka berg- och dalbana är en situation som framkallar olika reaktioner hos olika människor. En del människor skulle, av olika anledningar, aldrig få för sig att sätta sig i ett sådant åkdon. Men många provar och bland dem framkallas väldigt olika reaktioner. Trots att alla som åker utsätter sig för precis samma stimuli, dvs. alla åker lika fort, lika högt och lika länge, så tolkar de situationen olika. En del upplever det som farligt och kan känna allt från rädsla till panik, samtidigt som vissa blir glada eller upprymda, medan andra är totalt likgiltiga. Det är alltså ens set och setting som avgör när det känns rätt att t.ex. prova på nya händelser i livet. En av våra intervjupersoner belyser just att det är de aktuella omständigheterna som avgör när det är dags för t.ex. en ny upplevelse och är avgörande för om en individ bestämmer sig för att göra något.

Larry, 42 år; ”- Njaa... ja det kan man väl säga... i den svängen. Jag vet i alla fall när jag gick i åttan så hade jag fortfarande aldrig druckit sprit. Jag började liksom i nian. Innan dess var det helt ointressant. Jag hade så mycke annat att göra då, så det fanns liksom inte. Jag var inte intresserad av det, utan i nian var det första gången.”

Vi frågade även våra intervjupersoner om de hade några förväntningar på berusningen då de besöker en krog.

Alice, 39 år; ”- Jag går inte ut för själva berusningen, har inga planer för att bli berusad, så det har jag inte tänkt på. Jag går ut för det sociala, att ha trevligt. Och då blir det automatiskt att man dricker någonting om man är på krogen.

Ingmar, 36 år; ”- ... känslan när man dricker alkohol, när jag känner mig lugn på nåt vis. Kommer in i en annan lunk. Man blir pratigare av sej. Stämningen är väl oftast positiv. Förhoppningarna när man ska ut på krogen är att man ska ha trevligt, annars hade man inte gått dit.

Kalle, 43 år; ”- Jag har inga förväntningar så utan man dricker för att det passar i omgivningen och det känns bra att göra det ... De förväntningar man hade förr, de har man inte idag, utan nu är det bara att ut och ha roligt en kväll.”

Svaren är inte enhetliga, vilket vi tolkar som att var och en av våra intervjupersoner har olika livserfarenheter och förväntningar - dvs. deras sets är olika - samt att de aktuella omständigheterna ser olika ut hos respektive intervjuperson, dvs. deras settings ser olika ut. En del av våra intervjupersoner lägger inte så stor vikt vid själva berusningen, utan ser krogbesöket och att berusa sig som en helhet. Andra tar berusningen för given vid ett krogbesök och har särskilda förväntningar på berusningen, såsom att den skall göra stämningen positiv, att den gör att det blir trevligare och mer pratsam.

Vi gjorde en intressant iakttagelse då det gäller svaren på frågan om de går ensamma eller i sällskap då de besöker krogen. Alla utom en av intervjupersonerna går till krogen i sällskap. Den enda intervjuperson som alltid eller oftast går själv är ensamstående och har äldre barn.

Jan, 49 år; "Går alltid själv. Tycker det är trevligast så, träffar nya människor. Sällan jag går ut med ett gäng. Beror på att gänget man var ute med förr, idag är gifta och har familj, så man är lite själv idag.

Jan har själv varit gift, men hans set och setting ser annorlunda ut nu än för några år sedan. I dag lever han ensam och går på krogen för att få en social kontakt och väljer därför att gå själv till krogen. Det betyder inte att han känner sig ensam. Tvärtom anser han att det underlättar kontaktagandet med andra människor. Om Jan gått till krogen i sällskap med vänner eller kollegor, anser han att det då blir svårare att socialisera sig med andra människor, vilket oftast är hans syfte med att gå på krogen. Även då Jan går på krogen i sällskap, brukar han efter ett tag avlägsna sig.

Jan, 49 år; "Jodå, det händer att jag går ut tillsammans med mina vänner, men efter ett tag drar jag och gör mina rejs själv, då ska jag ut och dansa, kan inte sitta still.

Det är Jans livserfarenhet samt de aktuella omständigheterna som avgör hans beslut om vad som känns rätt vid ett krogbesök.

För de övriga intervjupersonerna verkar sällskapet vara det avgörande för om de går till krogen eller inte. Sällskapet är en betydande del för hur upplevelsen av krogbesöket blir.

Kalle, 43 år; "- Ja det kan det ju kanske bli så att säga. Det är skillnad när man går ut med killarna och sitter och snackar än när man får ut med frugan och går ut och äter och så."

Larry, 43 år; "- Ja alltså när jag går ut med Berra och Bula m.fl. så lyfts ju förväntningarna upp. När man går ut med kompisar och dricker då förväntar man sej en annan helhet. Då förväntar man sig mer ös. Tyvärr är det en grej att man dricker mer. Ribban läggs högre direkt än då man är ute med sin partner."

Set är avgörande för om - i de här fallen - Kalle och Larry bestämmer sig för hur mycket de ska dricka beroende på sällskapet. Deras förväntningar på ruset ser annorlunda ut om de är på krogen med sina partners eller med sina vänner. Tillsammans med sina vänner fungerar ruset som något stämningshöjande medan de tillsammans med partnern används som ett lugnande

och avslappnande medel. Att gå på krogen tillsammans med sina kompisar verkar vara det som våra intervjupersoner får ut mest av då det gäller betydelsen av berusning på krogen.

Larry, 43 år; ”- Alkoholen är en social dryck som alla dricker om man hänger med. Man skålar och man hänger med. Man vill inte vara någon bromskloss. Men jag dricker inte för att det är äckligt heller utan det passar in i scenariot. Man dricker så länge de andra dricker. Det är roligt så länge det är i lagom takt. Det är mycket socialt – drickandet – för mig. Det hänger ihop ... Ju mer vi pratar så tycker jag det känns som det hänger ihop med den sociala biten, med festandet med kompisarna.”

Ingmar, 36 år; ”Det är för att liva upp stämningen, jag upplever att det blir lättare stämning och alla blir gladare, snackigare, höjer stämningen”.

Harald, 42 år; ”Man är ju mer avslappnad både innan och under tiden med sina vänner, med kollegorna är jag mer avvaktande och försiktig ... det finns en risk att man kan trampa i klaveret när man är med kollegorna, med vännerna kan man göra klavertramp så är det okej, så är jag”.

Detta tror vi beror på att intervjupersonerna känner sig trygga med sina kompisar och förväntar sig något extra av berusningen för att verkligen slappna av i sina vänners lag. Den upplevelse våra intervjupersoner får när de dricker alkohol tillsammans med sina vänner på krogen, påverkas av hur de mår just den dagen men också av den relationen de har till sina vänner när de intar alkoholen samt de upplevelser de har av den fysiska omgivning de befinner sig i under den tid som ruset varar. Och i en stödjande miljö såsom bland vännerna, där intervjupersonerna känner att de får hjälp om det behövs, är det lättare att handskas med situationen.

När vi frågade våra intervjupersoner vad de har för förväntningar då de går på krogen tillsammans med sina kollegor så svarade vissa såhär.

Betty, 35; ”Då är jag noga med att inte dricka för mycket för jag vill inte göra bort mej”.

Doris, 36; ”Jag vill ha mer kontroll då och tänker mer på hur mycket och vad jag dricker när jag är i sällskap med kollegorna. Jag skulle aldrig kunna tänka mig att bli full på krogen tillsammans med mina kollegor”.

Svaren tolkar vi som att det helt enkelt beror på vad man har för relation till sina kollegor. När vi, tillsammans med individer vi inte har en alltför nära relation till, utsätter oss för en situation där vi vet kommer att förändra vårt beteende och som vi inte har total kontroll på, vill vi inte utsätta oss själva för en demaskering. Goldberg (1993) menar att vårt set är av stor betydelse för individens upplevelse av t.ex. alkohol när vi intagit denna dryck och att set är självklart i de flesta sammanhang där människors beteende diskuteras. Därför tror vi att de flesta av våra intervjupersoner inte vill utsätta sig för att avslöja sig inför sina kollegor eftersom det kan negativt påverka relationen på arbetet.

Fanny, 43 år; ”- Ja alltså går jag ut med mina kollegor så tänker jag mig för mycket, mycket mer. Inte skulle man vilja... alltså man vet ju hur det set ut när en kollega druckit för mycket.”

Vad gällande minskat alkoholintag då en del av våra intervjupersoner är på krogen tillsammans med sin partner, framgår att de inte känner behov av beteendeförändring pga. att partnern känner varandra så väl.

Larry, 43 år; ”- ... när hon och jag går ut då vill vi föra en dialog och den blir bara sämre ju mer vi dricker. Om vi dricker så vet man att det blir en rätt tråkig dialog och rätt dålig dialog.”

Som vi tidigare nämnt innebär setting att de upplevelser individen har när hon t.ex. berusar sig av alkohol, påverkas av hur hon mår just den dagen och även av vilka relationer hon har till de människor hon är tillsammans med under berusningen. Vi är mer mottagliga för vissa stimuli och mer hågade för vissa känslouttryck i en viss setting än i en annan. Kanske vi då är mer mottagliga för det här med gruppträck i just en sådan situation? Då vi frågade våra intervjupersoner om detta så upplevde vi att det fanns ett visst tryck på att berusa sig i kompisammanhangen på krogen.

Harald, 42; ” Det finns alltid ett grupptryck. Om man sitter länge en kväll och intar för mycket då kan det bli ett grupptryck, då kanske man går med på vad som helst t.ex. Vasaloppet...”

Ingmar, 36; ”Ja det blir det indirekt när man t.ex. säger att man ska ta det lugnt, då blir man ju tråkad.”

Även om våra intervjupersoner vistas bland sina vänner, befinner de sig likväl i en inte alltför bekant miljö bland andra främlingar. Detta kanske utgör en viss otrygghet och det är lätt att hamna i ett grupptryck, för att inte känna sig alltför avvikande. Vi kanske kan känna att de vi befinner oss på krogen med förväntar sig ett förändrat beteende av såväl andra som sig själva, för annars blir situationen påfrestande och obekväm.

Evelyn, 41; ”Ibland så kan man känna det, jag vill inte verka mesig och jag tycker även att det är tråkigt när man inte dricker, det är själva grejen man behöver inte dricka så mycket, känner mig iakttagen om jag är berusad och andra är nyktra”.

I intervjun med Evelyn pratar vi om upplevelsen av andras nykterhet då man själv är berusad. Evelyn kan känna sig iakttagen av andra som är nyktra då hon själv är berusad. Därav kan hon bli den påtryckande, för känslan av att den/de som är nyktra på krogen är inte bekväm och är inget Evelyn har förväntat sig av denna kväll på krogen. Evelyn hade känt sig mer trygg om samtliga i hennes sällskap hade liknande förväntningar och känslor av sammanhanget som de hon har.

5.3 Rum och dess regioner i relation till intervjupersonernas utsagor

Då vi under opponeringen av vår uppsatsplan blev uppmanade att begränsa vårt syfte, kände vi att krogen kunde bli ett intressant objekt att studera kring. Detta för att vi då tänkte oss krogen som ett specifikt rum där det är legitimt att berusa sig i. Under intervjuerna fick vi våra tankar om krogen som ett rum bekräftade genom att vi upplevde det som att även intervjupersonerna såg det på det viset.

”När jag använder ordet rum syftar jag därmed på det som i ett givet ögonblick omsluter en individ och som uppfattar i form av ljud, lukter, beröring och synintryck i kombinerad form” (Lalander, 1998, sid.50). En individ får en känsla av rummet - som i det här fallet är krogen - när hon upplever det. Denna känsla är något som varierar mellan olika personer och vilka tidigare erfarenheter/upplevelser de har av rummet, dvs. krogen. Två individers upplevelser av ett rum kan frambringa olika känslor och är något som upplevs av den som går in i det (a.a.). Detta är något vi fick bekräftat från en del av våra intervjupersoner.

Ingmar, 36; ”Eftersom mamma var nykterist så gjorde jag väl revolution genom att gå på krogen. Sen har man väl kanske gått på krogen och använt det som ett legitimt ställe att dricka på eftersom jag inte kunde dricka hemma, där det var obekvämt och tabu.”

Göte, 42; ”När jag var singel så var det mitt sätt att träffa kvinnor, man gick ut några polare så stod jag där och såg söt ut och fick kanske napp”.

Krogen - rummet - innefattar symboler som skapats och kombinerats utifrån olika deltagares kulturella kompetenser och som i sin tur tolkas olika av dem som vistas där. Eftersom människorna som befinner sig på krogen har olika kulturella kompetenser, tolkar de också den på olika sätt (Lalander, 1998).

Jan, 49; ”Jag bryr mig egentligen inte. Tar jag en fylla så tar jag mig en fylla, sen om det är på gården eller det är på krogen så... det har jag aldrig tänkt på. Men det kanske är lättare på krogen för om jag t.ex. har fest hemma så måste man ta hänsyn till andra som grannarna för de kan ju reagera negativt, men den hänsynen måste man ju inte ta på krogen för där är det ju legalt eller tillåtet eller var det nu är.”

I Jans inlägg kan vi utläsa att han inte tänkt på att han faktiskt använder sig av krogen som ett legitimt rum att berusa sig i. Först menar han på att han känner sig trygg i vilken miljö som helst då han väljer att berusa sig. Sedan tänker han efter och kan själv se ett visst mönster i sitt val av rum där det känns mest legitimt att förändra sitt beteende genom berusningen.

Vi har genomgående uppfattat en aha-upplevelse hos samtliga intervjupersoner då vi diskuterat krogen som ett legitimt rum att förändra sitt beteende i, med hjälp av att berusa sig.

Några av våra intervjupersoner använde sig även av ett rum i rummet, det vill säga det som Goffman (2000) och Lalander (1998) menar är främre och bakre regioner i rummet. ”... när vi talar om främre och bakre regioner talar vi utifrån den referenspunkt som ges av ett visst bestämt framträdande, och vi talar om den funktion som det ena eller andra stället råkar ha vid tidpunkten för ett givet framträdande”(Goffman, 2000, sid.114).

Larry, 42; ”Det är alltid ett sånt jäkla liv vid en bar och man kan inte föra en vettig dialog för man blir störd hela tiden. Du sitter bekvämt vid ett bord och du kan föra en diskussion. Den diskussionen kan du aldrig föra vid baren, det blir så opersonligt... i min värld så den enda anledningen varför du vill hänga vid där är för att du ska träffa ytterligare fler folk och finns det inte det intresset varken hos mig eller hos mina kompisar då finns det absolut ingen anledning att sätta sig vid baren.”

Evelyn, 41; ”... jag stannar gärna på ett ställe under krogbesöket, jag gillar inte att mingla. Däremot så tycker jag att det är skitroligt att prata med en berusad kompis och se vad det blir av samtalet. Socialisera mig och knulla gör jag gärna nykter.”

Evelyns uttrycksfulla uttalande visar på att hon ibland väljer att vara nykter i vissa situationer, i de situationer hon nämner vill hon inte tappa kontrollen över läget utan föredrar att vara nykter. Evelyn vill inte tappa masken i det främre rummet.

Med bakre regioner menas de rum där individen inte upplever några större förväntningar från de andra på ett felfritt eller speciellt beteende och inte heller upplever sig själv vara kritisk granskad av de andra i den främre regionen. Larry och Evelyn känner sig möjligen mer trygga i de rum som de valt som ”sina” rum i det större rummet, där de frambringar en familjär stämning och där det då utvecklas en viss sammanhållning som inte övriga publiken får medverka i (a.a.). Vidare menar Lalander (1998) att om t.ex. Larry och Evelyn - våra exempel

- själva skapat rummets symboliska utrustning så hade det förmodligen varit lättare för dem att känna sig hemma i det. Känslan kan annars bli annan om det är någon Larry och Evelyn inte känner som har "inrett" rummet. Då är risken att de kan uppleva främlingskap inför det de har omkring sig.

Som vuxna individer rör vi ofta oss mellan trygga och välkända miljöer såsom våra arbetsplatser, förskolor och privata miljöer, gärna då hemmet. Generellt sett undviker vi vuxna gärna kritiska miljöer, dvs. miljöer där risken för att utsätta sig för en ökad sårbarhet och risk för att identiteten blir kränkt. Exempel på kritiska miljöer kan vara platser som gym, danslokaler och krogen. Det är mer i ungdomsåren, då vi är på väg in i vuxenvärlden som vi vågar utsätta oss för miljöer där vi riskerar utsätta oss för intensiv granskning av andra individer (Lalander, 1998).

Göte, 42; "... man är lite nervös, träffar kompisarna, tar första ölen och då börjar kvällen, sätter sig någonstans eller står och kollar läget. Kul att prata med folk. Om man inte känner så många blir det mer slutet sällskap, känner man många så rör man sig mer på hela krogen."

Av Götes citat kunde vi utläsa en viss osäkerhet kring vistelsen på krogen. Han är lite nervös innan han ska träffa sina kompisar där och är avvaktande under den första tiden, iakttar en stund för att kontrollera stämningen. Om han inte känner igen så många undviker han att utsätta sig för allmän granskning, medan han väljer att röra sig i hela offentliga rummet om han känner sig trygg genom att känna fler människor.

Larry, 42; "Jag tänker att nu ska vi ut och äta gott och så ska vi dricka vin och så ska vi unna oss att bli serverade. Annars trivs vi hemma. Nuförtiden är jag inte lika mycket ute efter det här ståhejet och livet utan det..."

Även i Larrys citat tolkar vi en viss trygghet i hemmets lugna vrå i stället för att utsätta sig själv för kritisk granskning som till viss del riskeras om vi väljer att vistas i offentliga rum som t.ex. krog eller restaurang.

Efter att ha tagit ställning till framför allt de främre regionerna i rummet – dvs. krogen – upplever Göte och Larry möjligen en viss osäkerhet och otrygghet, eftersom det är en miljö som inte tillhör deras återkommande atmosfärer.

Betty, 35; "Jag tror jag använder krogen som ett rum där jag får vara full eftersom jag har negativa erfarenheter av alkohol från mitt barndomshem, därför tycker jag att det är mer legitimt att dricka på krogen. Jag har tagit över mina föräldrars vanor som de hade hemma, de har jag tagit över fast på krogen."

För Betty känns det mer rätt att berusa sig på krogen än i hemmiljö. För henne är alkohol i hemmet negativt förknippat, eftersom hennes föräldrar har missbrukat alkohol i den miljön. Betty har även hon vid olika tillfällen i sitt liv missbrukat alkohol, men funnit en miljö som hon själv legitimerat för att kunna berusa sig i. Krogen har blivit ett tryggt rum för henne där hon får gå in i ett parentesbeteende (se ovan) utan att känna sig iakttagen och ifrågasatt. Till skillnad från Larry delar inte Betty upp krogen i två regioner, utan ser det helt som en bakre region. Lalander (1998) menar att på krogen kan Betty regrediera och agera på ett sätt som för henne själv och för hennes omgivning skulle ses som opassande i miljöer utanför krogen. För Betty är t.ex. hemmet en främre region där hon skulle känna sig obekvämt som berusad och riskerat bli granskad där. Goffman (2000) menar att det i våra västerländska samhällen ofta finns ett informellt beteendespråk då vi befinner oss bakom kulisserna och ett annat språk då vi vistas framför kulisserna. I de bakre regionerna duar vi varandra, svär, kan fullt öppet tala om sex, röker, kan stå och sitta i avslappnade ställningar och använda oss av slangspråk, kan vara aggressiva och retsamma osv. I de främre regionerna är det däremot tvärtom och saknar nästan helt detta sorts språk. Med det menas alltså att det i de bakre regionerna tillåts handlingar som uppfattas som symboliska för förtrolighet och förakt för de andra närvarande, medan den främre regionens beteende är sådant som inte tillåter beteende av det slaget. I den bakre regionens beteende finns en regressiv karaktär, dvs. återgång till ett tidigare utvecklingsstadium.

5.4 Kön och genus i relation till intervjupersonernas utsagor

Hej tomtegubbar slå i glasen och låt oss lustiga vara

Hej tomtegubbar slå i glasen och låt oss lustiga vara

En liten tid vi leva här, med mycken möda och stort besvär

Hej tomtegubbar slå i glasen och låt oss lustiga vara

(Svensk trad.)

Vi undrar, i dessa juletider, julen 2006, vart ”gummorna” tar vägen i ovanstående snapsvisa? Står de och slavar i köket medan gubbarna roar sig och berusar sig med snapsen? Så gott som alla festsånger handlar om män. Att berusa sig förknippas med maskulinitet medan kvinnor ofta generaliseras till sexuella objekt t.ex. i snapsvisor men också i andra miljöer som exempelvis krogen (Lalander, 1998).

Kvinnor har en större frihet att dricka idag, exempelvis under motbokstiden (1914-1955) ansågs det syndigt om en kvinna drack och berusningen har under en lång tid bakåt varit förbehållit männen. Men även om kvinnorna är mer jämställda idag när det gäller alkohol så uppfattas kvinnors berusning ändå annorlunda än männens. Många anser att om en man dricker sig berusad så känns det mer naturligt och det kan ses som ett tecken på manlighet, kvinnor uppfattas inte som mer kvinnliga i berusat tillstånd utan beskrivs som ansvarslösa och promiskuösa (Johansson & Wirbing, 2001).

Betty, 35; ”Jag ser mer ner på full kvinna, har mer förståelse om en man är full.”

Larry, 42; ”... tyvärr tycker man att det är värre med kvinnor, tycker jag i alla fall. Hon borde, tycker jag, ha ännu mer kontroll på det”.

Alla våra intervjupersoner ansåg att det var mer obehagligt att se en berusad kvinna på krogen än en berusad man, samtidigt var samtliga medvetna om att det var fördomsfullt och de borde inte ha den uppfattningen. Könrollerna kan i dessa exempel ses som insocialiserade i intervjupersonernas tänkande. Citaten ovan tyder på att deras betingade förförståelse gällande kön gentemot berusning kan vara svår att ändra.

Fanny, 43; ”Jag tycker att det ser värre ut. Det är kanske inte så man ska tänka men det tänker jag och tänker att i den situationen vill jag aldrig vara. Det ser värre ut. Det är mer accepterat att män är packade, men det ser hemskt ut när en kvinna raglar runt på samma sätt”.

Ingmar, 36; ”Jag har nog lättare att acceptera en jättefull man än en kvinna. Varför vet jag inte, om det är något gammalt förlegat. Men förmodligen är det väl för att man oftare ser jättefulla män än jättefulla kvinnor”.

Harald, 42; ”... när en kvinna är det så kan man tänka att hur har hon hamnat där? Men en kille skrattar man åt, man kan tycka att en tjej är lite äcklig men en kille kan bli betraktad som en hjälte dagen efter”.

Alexandra Bogren, sociolog, anser att i en berusning som kopplas till sexualitet blir kvinnan mer tillbakahållen och förväntas ta ansvar för bådars sexualitet eftersom mannen blir mer berusad. Det finns en stereotyp uppfattning om att när mannen är berusad så blir hans sexualitet okontrollerbar medan kvinnan ska vara mer dold och ansvarsfull (Stockholms universitet, 2006). Lalander (1998) menar att kvinnan har tidigare förväntats ha mannens alkoholkonsumtion under uppsyn för att kvinnorna utsåg sig själva till dygdens rättesnören. Utifrån detta går det att förstå dåtidens kvinnors förhållande och restriktioner till alkohol, eftersom de skyddade familjen på det viset. Kvinnor som berusade sig ansågs ansvarslösa och lösaktiga.

En del av våra intervjupersoner ansåg att det var värre om en kvinna i fyrtioårsåldern var berusad än om en kvinna i tjuugoårsåldern var i den situationen. Kan det bero på att kvinnor i tjuugoårsåldern oftast inte har hunnit skaffa sig barn och familj och därför har de inte den ansvarsbördan som en äldre kvinna anses ha? Ungdom kan kopplas ihop med ansvarslöshet och frihet och en liberalare syn på berusning.

Harald, 42; ”... en fyrtioårig kvinna står inte högt i kurs medan en tjuugoårig har jag mer förståelse för”.

När vi frågade intervjupersonerna om de ansåg att kvinnor och män använder sin berusning på olika sätt på krogen så fick vi fram dessa svar som vi anser kan kopplas till Bogrens syn på sexualitet och alkohol.

Betty, 35; "Jag tror att de använder berusningen på samma sätt, de är ute efter stämningen och ha roligt, eller för att kunna skaffa en partner, men jag kan tänka att män kan dricka för att knulla medan kvinnor nog vill ha mer, kvinnor vill nog lite mer, men det finns nog kvinnor som bara vill knulla också, kvinnorna är nog på ett annat plan".

Evelyn, 41; "Män använder den för att få sig ett ligg, kvinnor strävar mer efter ett fast förhållande, även om de har sex första kvällen..."

Män dricker oftast mer än kvinnorna och blir skrämigare men de behöver inte dölja det i sociala sammanhang på samma sätt som kvinnor eftersom de oftast har "ögonen på sig" om de blir för berusade och skrämiga (Stockholms Universitet, 2006). Lalander (1998) tolkar män och kvinnors berusning som aktörer på en scen - som i det här fallet är krogen. Den berusade kvinnan kan ses som skådespelerskan som blir utbuad efter en riktigt dålig rollprestation och som publiken inte alls uppskattar. Den berusade mannen däremot kan spela den usla rollen och ändå bli hyllad för det, eftersom publiken har en vana av berusade män och ser inget besynnerligt i deras agerande.

Alice, 39; "Man tycker väl att kvinnor är lite mer flamsiga. Det kan se "billigt" ut. Det ser lite mer osmakligt ut när man ser en berusad kvinna, kanske för att man tänker att det kunde varit jag".

"Evelyn, 41;" Killar har nog mycket fler hämningar när de är nyktra, de vill komma in i Nirvana (uttryck inom buddismen; utslocknande av lidelser och begär) snabbare, de behöver inte ha den kontrollen som tjejer behöver ha med tanke på våldtäktsrisken, en full tjej är väldigt sårbar, killar tror nog att de blir manliga av att dricka, tjejer vill ju inte bli manliga, de är inte speciellt kvinnligt att ragla omkring och lukta sprit, killar är inte så utseendefixerade som tjejer, tjejer vet att man kan bli flammig och glansig av alkohol, killar bryr sig inte så mycket om det, dricker man mycket så tappar man kontrollen och även kollen på utseendet".

Lalander (1998) menar att historiskt sett har kvinnan tagit avstånd från alkoholen för att klart uttrycka sin kvinnlighet samt för att skydda sin familj från alkoholens negativa verkningar. En av våra intervjupersoner belyste just detta.

Jan, 49; ”Män har man ju sett fulla hela livet. Kvinnor har man inte sett berusade i lika stor utsträckning. Jag tycker att det ser sämre ut när en kvinna är berusad. Varför vet jag kanske inte, men det är precis som om hon tappar ansiktet på ett annorlunda sätt. Det ser inte så hemskt ut med en berusad man. Det kanske är det moderliga, det vet jag inte, men det ser värre ut när en kvinna är full. Det gör ont i mig när jag ser en full kvinna. Jag har hjälpt kvinnor hem som varit berusade”.

Senare undersökningar visar dock att det könsrollsbundna drickandet är på väg att luckras upp. Orsaken till detta menar Abrahamsson (1994) är en frigörelseprocess från kvinnornas sida, såsom kvinnans inträde på arbetsmarknaden och hennes alltmer vanliga frihet utanför hemmets sfär. Men kvinnors ökade alkoholkonsumtion beror även på att alkoholens symboliska betydelser har förändrats genom att från en festsymbol har alkoholen mer börjat likna en vardagsvara. Lalander håller dock inte helt med Abrahamsson i det resonemanget. Han menar mer på att orsaken till kvinnors ökade alkoholkonsumtion beror på att alkohol är mindre tabubelagt nu och därför också tillgänglig för fler grupper. Vidare hänvisar Lalander till årliga rapporter från CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) och Statens folkinstitut som bekräftar hans åsikter om att skillnader mellan kvinnors och mäns drickande dock fortfarande är betydande (Lalander, 1998).

Alexandra Bogren, sociolog, menar att anledningen till varför kvinnor dricker mer idag kan vara en frihetssträvan, de vill berusa sig på lika villkor (Stockholms universitet, 2006).

När vi frågade våra intervjupersoner om de ansåg att män och kvinnor dricker alkohol på olika sätt på krogen så fick vi enhetliga svar från alla som deltog i undersökningen. Alla ansåg att män dricker mer, men att kvinnorna är på väg att komma ikapp.

Evelyn, 41; ”... när det gäller att ha kul så tror jag att de använder berusningen likartat förutom att killar dricker mer och blir skränigare”.

Harald, 42; ”Jag tror man väljer lite olika från baren alltså val av alkohol är olika, jag har en känsla av att killarna dricker betydligt mer än vad tjejerna gör”.

Evelyn, 41; ”Jag har aldrig tänkt på det så men killar kan nog holka i sig snabbare och beställer in nytt snabbare och då ska de beställa till tjejerna också som kanske inte är färdiga, killar dricker nog fortare”.

Här i dessa citat kan vi utläsa att samtliga anser att män dricker större mängder alkohol.

Vi tror att könsrollerna som handlar om kvinnor/krogen/berusning är så befästa i oss, kanske på grund av vår uppväxt och även de historiska aspekterna spelar in, vi kan nästan säga att våra åsikter om detta är nedärvt i många generationer tillbaka. Många av våra intervjupersoner menade på att de hade en ganska fördomsfull syn på kvinnors berusning men de ansåg sig inte veta riktigt varför det var så, det enda de kunde härleda till var deras erfarenhet de hade av att ha iakttagit berusade kvinnor på krogen.

Många av intervjupersonerna hade noterat att kvinnor verkade bli mer berusade idag än för cirka femton år sedan.

Fanny, 43; ”... nu på sistone har jag upplevt att det finns kvinnor som dricker lika mycket som män och blir lika ’bösig’ som de, men det är en känsla man får att många män dricker mer än vad kvinnor gör när man är ute på krogen, men alltså tjejerna börjar komma ikapp tror jag”.

Cilla, 42; ”... kvinnor blir ju mer och mer berusade”.

Nordiska genusforskare menar att de traditionella könsrollerna kan betraktas som omoderna och förlegade och att sedvanliga könsroller är på väg att förändras med en ny och yngre generation. Unga män och kvinnor har förändrat sin genusidentitet och detta har lett till en liberalare syn på rörelsefriheten. De skapar en ständigt uppdaterad personlig könsidentitet (Magnusson, 2003).

6 Slutdiskussion

Vi upptäckte under arbetets gång att det fanns många olika sidospår som gick utanför uppsatsens ramar som vi skulle önska att fortsätta undersöka och vidareutveckla. Bland annat upptäckte vi hur hårfin uppfattningen mellan begreppen bruk, riskbruk och missbruk kan vara. Vi erfar att då det pratas om alkohol tänker många på alkoholism och alkoholmissbruk, vilket oftast ses som en egenskap vilket någon med dålig karaktär drabbas av.

Under intervjuerna upplevde vi en viss känslighet kring ämnet alkoholkonsumtion, dvs. i det initiala skedet av intervjun kändes det som intervjupersonerna var reserverade i svaren av frågorna om alkoholkonsumtion och om hur ofta de drack alkohol. Vi uppfattade det som att många av våra intervjupersoner till en början var förbehållsamma för att vi inte skulle uppfatta dem som några som hade problem med spriten. Men efter intervjutidens gång kunde vi bli varse om att vårt syfte med vår studie blev mer tydlig och att det inte var för att ”få fast någon” för alkoholmissbruk. Denna misstanke från de flesta av våra intervjupersoner gjorde oss mer nyfikna och intresserade av skillnaden mellan alkoholbruk/- riskbruk/- missbruk.

Goldberg (2005) gör en skillnad mellan vad han kallar *rekreationskonsumenter* och *problematiska konsumenter* då det gäller alkohol och andra droger. Rekreationskonsumenter är sådana individer som betraktar exempelvis alkohol som en av många aspekter i livet men som inte ser det som det viktigaste, medan problematiska konsumenter tillåter alkoholen spela en dominerande roll i livet. I dagligt tal brukar vi använda oss av ordet *alkoholbruk* då det gäller rekreationskonsument samt *alkoholmissbruk* då det gäller problematiska konsumenter. Vi tror att skillnaden däremellan kan vara stor och att vara rekreationskonsument inte behöver leda till en problematisk konsumtion av alkohol (a.a.)

I vårt svenska samhälle accepteras ofta bruket av alkohol och vi brukar skilja på att *dricka* och att *supa*. Vi tror att en individ kan berusa sig vid specifika tillfällen och då inte ”super” utan dricker för den goda smakens skull och i kombination med social samvaro, utan att missbruka alkoholen. Men om en individ börjar söka efter lämpliga ursäkter för att få anledning till att berusa sig kanske vi kommer in på det här med riskbruk och beroende. Enligt Johansson och Wirbing (2005) kan en individ vara i riskzonen till beroende av alkohol om alkoholen för det mesta blir en mer eller mindre viktig del även i det vardagliga livet. Vidare vänjer sig kroppen

vid alkohol och beroendet blir något som blir bestående och ingenting som en individ går in och ut ur, från vecka till vecka. Skillnaden mellan att vara beroende av alkohol och missbruka den, är att vi människor kan missbruka alkohol vid specifika tillfällen och perioder, såsom exempelvis vid personliga livskriser, vid skilsmässor, om någon närstående har dött osv. En individ som tillfälligt missbrukar alkohol kan oftast övergå till socialt drickande när den specifika situationen förändras.

Att göra en skillnad på ovan olika begrepp är måhända inte i dagligt tal meningsfullt, dock anser vi att det kan vara av betydelse i vårt kommande yrke som socialarbetare. Vi menar att det kan vara av vikt att forska vidare om betydelsen av skillnaden mellan begreppen, för att få en viss förståelse för svårighetsgraden av problemet hos en människa som behöver hjälp och därmed är möjligtvis behandlingsalternativen lättare att utforska.

Ett ämne som vi belyser i uppsatsen, och som vi skulle vilja forska vidare i, var skillnaden i män och kvinnors berusning. Våra intervjupersoner har gett oss många intressanta och givande svar när det gäller synen på män och kvinnors berusning på krogen, vi har haft stor användning av dem i uppsatsen.

Vi - författarna av uppsatsen - började diskutera var kvinnor egentligen stod i sitt förhållningssätt till berusning och alkohol. Det är naturligtvis olika från kvinna till kvinna men om vi diskuterar ämnet på tämligen generella grunder verkar det som om kvinnor fortfarande dricker mindre än män, men att den yngre generationen kvinnor är på väg att möta männens alkoholkvantitet.

Enligt - i vårt tycke - den intresseväckande sociologen Alexandra Bogren, verksam på Stockholms universitet med forskning om genusfrågor kopplat till alkohol/berusning och sexualitet, så kan kvinnors ökande alkoholkonsumtion vara ett tecken på att de vill frigöra sig från den traditionella rollen där kvinnan ska vara nykter, skötsam och ta hand om barnen. Många av våra intervjupersoner ansåg att de ser mer kvinnor på krogen idag med en kraftigare berusning än för ca tio år sedan, men samtidigt så tyckte alla intervjupersoner att kvinnor ändå har en lägre alkoholkonsumtion än män. Kan intervjupersonernas uppfattning om att de ser fler och mer kraftigt berusade kvinnor innebära en utveckling där en av jämställdhetsfrågorna medför att kvinnorna ska berusa sig på lika villkor som männen? Kommer kvinnor att agera

mer ”manligt” på krogen, ta mer plats och bli mer utåtagerande? Vad kan det innebära för kvinnors hälsa eftersom de rent fysiskt tål alkohol sämre än män? Kommer det att finnas lika många män som kvinnor i alkoholskadestatistiken framöver? Frågor om kvinnors presumtvt ökade alkoholkonsumtion kopplat till ett hälsoperspektiv är ett intresseväckande ämne som vi skulle vilja studera vidare.

Samtliga våra intervjupersoner ansåg att det var osmakligare med en berusad kvinna än en man. Vi frågade oss var denna uppfattning kommer ifrån? Är det för att vi kopplar ihop kvinnan med barnafödande och ansvar som inte är förenligt med berusning, ett ansvar som enligt Alexandra Bogren kan kopplas till att det finns en uppfattning att kvinnan även ska ta ansvar för bådass sexualitet när mannen är berusad, det finns en stereotyp uppfattning att när mannen är berusad så är hans sexualitet okontrollerbar, men kvinnan ska vara mer återhållsam och ansvarsfull. Ett intressant ämne att förkovra sig i kunskaper i med utgångspunkt från Alexandra Bogrens forskning. Det hade varit givande att mer ingående studera en del av dessa kön/genus frågor och vi hoppas på att få göra det i vårt framtida yrke.

7 Källförteckning

Abrahamsson, Maria (2005). "Alkohol stärker identiteten." I Thomas Heldmark (red.): *Alkohol- varför vi dricker som vi gör*. Stockholm: Alfa Print AB.

Agerberg, Miki (2004). *Kidnappad hjärna. En bok om missbruk och beroende*. Lund: Studentlitteratur.

Augustsson, Lars-Åke (2006). *Full frihet. Alkoholen och makten över våra liv*. Falun: Scandbook AB.

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (2006). "Om alkohol"
<<http://www.can.se/fragor.asp?navid=9&id=16&subId=42> (cited 20 okt 2006).

Cullberg, Johan (2000). *Dynamisk psykiatri*. Finland: WS Bookwell.

Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Edwards, Griffith (2000). *Alcohol. The world's favorite drug*. New York: Penguin Books.

1,6 miljonersklubben för kvinnors hälsa (2006). " Jeppe på berget"
<http://www.1.6miljonersklubben.com/aktiviteter/visa/index.asp?id=159> (cited 14 dec 2006).

Fahlke, Claudia (1999). Alkohol påverkar vårt beteende. *Alkohol och Narkotika. Can: s tidskrift*. Årgång 93 (sid. 6-10).

Goffman, Erving (2000). *JAGET OCH MASKERNA. En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: PRISMA.

Goldberg, Ted (1993). *Narkotikan avmystifierad. Ett socialt perspektiv*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Goldberg, Ted (2005). *Samhället i narkotikan*. Solna : Academic Publishing of Sweden.

Heldmark, Thomas (nr 1/2005). *Alkohol- varför vi dricker som vi gör*. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS): Stockholm.

Hilte, Mats (1996). *Avvikande beteende- en sociologisk introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Hilte, Mats (2005). "Olika dryckesnormer för män och kvinnor". I Johansson, Katarina och Wirbing, Peter (red): *Riskbruk och missbruk*. Stockholm: Natur och Kultur.

Johansson, Katarina och Wirbing, Peter (2001). *Lev gott med eller utan alkohol*. Smedjebacken: Fälth och Hässler.

Johansson, Katarina och Wirbing, Peter (2005). *Riskbruk och missbruk*. Stockholm: Natur och Kultur.

Kulick, Don (red.) (2000). *Från kön till genus kvinnligt och manligt i ett kulturellt perspektiv*. Borås: Centraltryckeriet AB.

Lalander, Philip (1998). *Anden i flaskan. Alkoholens betydelse i olika ungdomsgrupper*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Lauritzson, Ola (2005). *Om alkohol*. Falun: Scandbook AB.

Lind, Lis (1998) "IN VINO VERITAS". I Gert Knutsson, och Richard Lagercrantz (red.): *Alkoholen och den tunga vardagen*. Stockholm: Norstedts Tryckeri AB.

Leissner, Tom (red) (1997). *Alkohol. Ett psykosocialt, beteende och samhällsvetenskapligt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Löfgren, Bo (1972). *Alkoholismen, människan och samhället*. Stockholm : Aldus/ Bonniers.

Magnusson, Eva (2003). *Genusforskning inom psykologin - bidrag till psykologisk teori och praktik*. Bollebygd: Prinfo Alfredssons.

Porsfelt, Dan (2005). "Några glas för karriärens skull- när chefen kallar till fredagsöl." I Thomas Heldmark (red.): *Alkohol- varför vi dricker som vi gör*. Stockholm: Alfa Print AB.

Romanus, Gabriel (1998). "Ska vi låta Jeppe leda oss bort från alkoholpolitiken?" I Gert Knutsson och Richard Lagerkrantz (red.): *Alkoholen och den tunga vardagen*. Stockholm: Norstedts Tryckeri AB.

Repstad, Pål (1999). *Närhet och distans; kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Schivelbusch, Wolfgang (1982). *Paradiset, smaken och förnuftet. Njutningsmedlens historia*. Stockholm: ALBA.

Stockholms Universitet (2006). "Normer och könsroller styr vår syn på alkohol och drogkonsumtion."

<<http://www.su.se/pub/jsp/polypoly.jsp?d=426&a=5575> (cited 26 okt 2006).

Systembolaget (2006). "Sex och alkohol"

<<http://www.systembolaget.se/AlkoholHalsa/Alkoholsamhalle/alkoholovaldBolaget.htm> (cited 29 okt 2006).

Söderling, Lars (1999). *Styrketårar. Alkoholismens ansikten*. Södertälje: Fingraf AB.

Wallén, Göran (1993). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

8 Bilagor

8.1 Intervjuguide, bilaga 1

Inledande frågor

- Ålder
- Kön
- Civilstånd
- Yrke

Bakgrund/Historia

- Varför började du dricka alkohol?
- Minns du din första berusning?
 - Om ja, vad hade du för förväntningar på din första berusning?
 - Minns du känslan du hade under din första berusning?
- Minns du en av de första gångerna du gick på krogen då alkohol var med i bilden?
- Hur gammal var du då?
- Gick du ensam eller i sällskap?
- Minns du vad du drack?
- Minns du ungefär hur mycket du drack?
- Blev du berusad?
 - Om ja, hur upplevde du berusningen?
- Minns du några andra detaljer?
 - Berätta!

Nutid

- Brukar du gå på krogen nuförtiden?
 - Om ja, hur ofta går du då?
- Går du själv eller i sällskap?

- Dricker du alkohol i samband med krogbesöken?
- Hur mycket brukar du dricka?
- Vad brukar du dricka?
- Händer det att du blir berusad i samband med krogbesöken?
 - Om ja, vilka förväntningar har du på berusningen i samband med krogbesöken?
- Har det någon betydelse att du blir påverkad av alkohol?
- Vilket är det första tecknet på att du börjar bli berusad?
- Berusar du dig i något speciellt syfte?
- Är ditt syfte annorlunda nu än för tio år sedan?
- Tror du att du använder krogen/alkohol för att kunna vara någon annan för ett tag?

Krogbesök med partner

- Brukar du gå på krogen tillsammans med din partner?
 - Om ja, hur ofta går ni då?
- Brukar du dricka alkohol på krogen då du besöker den tillsammans med din partner?
 - Om ja, finns det någon skillnad i ditt alkoholintag då du är tillsammans med din partner på krogen än vid andra tillfällen?
- Finns det skillnad på din inställning till alkohol då du är tillsammans med din partner i samband med krogbesök?
- Vilka förväntningar har du på rusets effekt i det sociala umgänget tillsammans med din partner på krogen?
 - Om ja, kan du utveckla det?
- Har det hänt att du träffat någon partner på krogen i berusat tillstånd?
 - Om ja, kan du utveckla det?

Frågor till singlar/ensamstående

- Brukar du använda berusningen som hjälpmedel för att kunna träffa en partner på krogen?
 - Om ja, kan du ge något exempel?
- Har det inträffat att det utvecklats till fast förhållande?

Krogbesök som förälder

- Om du är förälder, har det påverkat dina dryckesvanor på krogen?
 - Om ja, vad finns det för anledning till förändringen?
 - Om inte, vad tror du det beror på?

Krogbesök med vänner

- Går du på krogbesök tillsammans med dina vänner?
 - Om ja, dricker ni alkohol då?
 - I så fall, vad har berusningen för effekt i kompissammanhang?
- Finns det någon skillnad i ditt alkoholintag då du är tillsammans med dina vänner på krogen än vid andra tillfällen?
- Kan du känna ett slags grupstryck, att känna dig pressad av dina vänner att dricka alkohol på krogen?

Krogbesök med kollegor

- Går du på krogen tillsammans med dina kollegor?
 - Om ja, dricker du alkohol då?
- Vilka förväntningar har du på berusningen då du är tillsammans med kollegorna på krogen?
- Finns det någon skillnad i ditt alkoholintag då du är tillsammans med dina kollegor på krogen än vid andra tillfällen?

Krogbesök ur ett kön-/genusperspektiv

- Anser du att det finns skillnad på kvinnor och mäns alkoholintag på krogen?
 - Om ja, vilken skillnad kan du se?
 - Vad tror du det finns för anledning till det?
 - Om inte, vad tror du det beror på?
- Anser du att kvinnor och män använder sin berusning på olika sätt på krogen?

- Om ja, på vilket sätt?
- Vad tror du det finns för anledning till det?
- Om inte, vad tror du det beror på?
- Vad tänker du då du ser en berusad kvinna kontra man på krogen?
 - Finns det någon skillnad i din syn?

Blandade och upprepande frågor

- Har du upptäckt någon skillnad att ta kontakt med någon på krogen i berusat kontra nyktert tillstånd?
- På vilket sätt kan berusningen hjälpa till att socialisera dig i krogssammanhang/umgänge?
- Finns det tillfällen då du ångrar att du druckit alkohol?
- Rent allmänt, varför tror du vi berusar oss?
- Hur ser du på andras berusning på krogen?
- Kan du beskriva hur du tänker under påverkan?
- Går/gick dina föräldrar på krogen?
 - Om ja, tror du dina föräldrar påverkat dina alkoholvanor på krogen?
 - Har du liknade alkoholvanor på krogen som dina föräldrar?

8.2 Fältstudie, bilaga 2

Berusningens funktion på krogen sedd utifrån begreppen parentesbeteende, rum/regioner i rummet samt genusperspektivet (se teoridelen, sid. 15).

Vi –författarna av uppsatsen, valde att förlägga vår fältstudie till kroglivet i Göteborg då vi var där för besök.

När vi en lördagskväll promenerade längs Avenyn - ett berömt stråk i centrala Göteborg - för att hitta ett lämpligt ställe där vi både kunde äta och dricka, samtidigt som vi ville studera kroglivet, noterade vi att Avenyn kan liknas vid ett stort rum där det är fullt legitimt att berusa sig på kvällstid. Beteendet hos vissa personer som befann sig på Avenyn upplevde vi som synonymt med det parentesbeteende som vi beskrivit tidigare i uppsatsen. Vi blev ideligen tilltalade av människor vi inte var bekanta med - vilket inte förekom då vi promenerade på Avenyn under dagtid. De som vände sig till oss uppfattade vi som att de ansåg sig vara bekanta med oss.

När vi stod i kö för att komma in på en restaurang fanns det en del personer som helt sonika ställde sig före oss utan att skämmas. Detta beteende tror vi aldrig skulle inträffa om personerna var nyktra eftersom vi har en relativt väletablerad kökultur i Sverige. Eftersom vi är försiktiga medborgare så vågade vi inte protestera mot att folk trängde sig före oss, så vi gick vidare till ett annat ställe, vilket blev en kombinerad pub/restaurang/tapasbar (tapas= spanskt tilltugg).

Väl där inne fanns det inga lediga bord (det var en s.k. lönehelg, alltså mycket folk på stadens krogar och restauranger), vilket ledde till att vi blev hänvisade till en s.k. tapasbar i väntan på ledigt bord. I tapasbaren upplevde vi att de gäster som redan satt där var ganska berusade. Vi uppfattade det som om de flesta gästerna hade gått in i ett parentesbeteende med hjälp av berusningen. Det vi erfor var ett antal människor som satt och åt tapas och det verkade som om hela sällskapet var bekanta med varandra. Ett par satt i varandras knä och åt. Många åt relativt ovårdat. En ung kvinna hade en tapas i urringningen som hon helt oberörd satt och letade efter. Vi kände ganska så snart att detta inte riktigt var vår trygga plats, dvs. vi fann en viss otrivsel i de andra gästernas bakre rum/region. Vi kände oss som ”outsiders”, dels för att de andra gästerna tillhörde en yngre generation än vi gjorde, men också för att vi var nyktra

och de var berusade vilket gjorde att vi inte gick in i ett parentesbeteende. Därför var det en lättnad för oss när servitören meddelade att ”vårt” bord var färdigt.

Vi blev placerade i restaurangdelen, vid ett bord där vi hade en god utsikt över de andra gästerna. Denna placering kändes lite ”tryggare” än tapasbaren. Dock kände vi båda en viss osäkerhet eftersom vi hade en plats där de flesta kunde se oss, vilket medförde att vi kände oss lite utsatta.

Medan vi väntade på vår mat såg vi oss omkring och iakttog omsorgsfullt restauranggästerna och deras beteende. I likhet med tapasbaren kunde vi även i restaurangdelen se exempel på, i vårt tycke, parentesbeteende. Personer som drack alkohol använde sig av sin berusning på olika sätt. Exempel på det är två män som, enligt oss, var rätt så kraftigt berusade. Männen, antog vi, inkluderade ett sällskap bestående av tre män och tre kvinnor, förmodligen tre par. De två männen satt nära varandra och förde ett högljutt samtal med varandra om tämligen intima detaljer, bl.a. om männens sexuella relationer med respektive partners. Detta var intressant och lärorikt att lyssna på och förmodligen hade vi aldrig fått lyssna på en sådan diskussion då vi under dagtid samma dygn suttit på ett café och där vi uppfattade samtliga gäster som nyktra. Vidare under restaurangbesöket noterade vi att även två av de tre kvinnorna i sällskapet hade en livlig diskussion, sittandes mycket nära varandra. Dessa två kvinnor uppfattade vi även dem som tämligen berusade och deras beteende anser vi inte heller skulle ha uppkommit i nyktert tillstånd. Den tredje kvinnan i samma sällskap, fann vi relativt nykter och skärmade sig från de två mer berusade kvinnorna. Hon verkade inte riktigt trivas i sällskapet. Kan detta bero på att hon inte alls trivdes i den region som hon befann sig i? Kvinnan kände sig kanske inte delaktig i det övriga sällskapet, möjligen var hon inte beredd att ändra sitt beteende så att det passade in på det övriga sällskapet? Den tredje mannen, som vi nämnde i början av stycket, var inte heller, i vårt tycke, särskilt berusad. Han hade stundom en lågmäld dialog med den kvinna som var nyktrast i sällskapet. Av den situationen kan vi utrona att mannen och kvinnan verkade trivas bäst tillsammans eftersom de verkade vara på samma nivå och hade ett likartat beteende. Deras beteende skilde sig en hel del från resten av sällskapet vilka verkade ha gått in i ett ”regressionsbeteende”.

Ett annat sällskap som vi studerade bestod enbart av män i mellangenerationen (se metod- och urvalsdelen sid. 9). Dessa män - menar vi - var ett utmärkt exempel på parentesbeteende och stämde väl in på lästa exempel av stereotypen på manlig berusning. Männen höll ett högt

tempo, de var högljudda och hade ett utåtagerande beteende såsom att de exempelvis ropade kraftuttryck till varandra. Detta var ett beteende vi uppfattade roade dem just då och vi tyckte att männen hade passat in bland småbarn i sandlådan. För oss var det enkelt att dra en parallell mellan regression och männens beteende eftersom uppförandet kändes tämligen barnsligt. Vidare upplevde vi att en av männen hade ganska svårt att sitta still. Vi konstaterade att han förmodligen led av gaser i magen, eftersom så fort han passerade vårt bord - vilket han gjorde frekvent - uppkom en odör som gjorde att vi var tvungna att sluta äta, vi formligen tappade aptiten. Vi och många av våra vänner upplever att alltsedan rökförbud har införts i offentliga lokaler så framträder andra otrevliga lukter mycket tydligare, de döljs inte längre av rökluft... Det är inte bara fördelar med ett rökförbud på krogen.

Lalander (1998) beskriver just detta att berusningen kan innebära att vi lättare släpper kontrollen. Den senast beskrivna mannen kände nog att han befann sig i en region där han kunde slappna av med hjälp av berusningen. Förmodligen hjälpte berusningen till att mannen inte upplevde några större skamkänslor när han offentligt släppte väder. Detta beteende skulle förmodligen inte inträffa i det offentliga rummet i nyktert tillstånd.

I en annan del av restaurangen fanns en mindre region som var omgiven av stora fönsterrutor mot Avenyn, vilket gjorde gästerna som satt där iakttagna av såväl människorna utanför som restaurangens övriga gäster. Gästerna som antingen själva valt eller blivit placerade i denna mindre del, verkade inte vara lika avslappnade som de gäster vi tidigare beskrivit, de som satt i de bakre regionerna. Vi antar att de satt i en så kallad främre region. Vi upplevde det såsom Lalander (1998) och Goffman (2000) beskriver känslan hos en individ som befinner sig i en främre region, dvs. att gästerna kände sig mer observerade. Vi uppfattar det som att eftersom de gästerna var mer iakttagna än de övriga så betedde de sig mer ordentligt för de kände att deras rumsplacering krävde ett mindre utåtagerande beteende. Var det för att undvika kritiska blickar och negativa tankar om sin person? Dessutom uppfattade vi det som att, om inte alla, så åtminstone de flesta av dessa gäster var mindre berusade i jämförelse med övriga restauranggäster. Var det för att de kände sig obekväma i sin roll som iakttagna och därav inte ville utsätta sig själva för en ”offentlig demaskering”?

Vi anser att denna studie tillsammans med uppsatsarbetet har tillfört en ny syn på berusningens funktion på krogen. Istället för att se krogen som en massa utan konturer, kan vi se krogen uppdelad i olika rumsregioner och människor som betar sig på olika vis beroende

på var de befinner sig i dessa regioner. Beteendet varierar även beroende på berusningsgraden hos individen. Vi upplever att desto högre grad av berusning desto mer släpper hämningarna. Detta visste vi i och för sig tidigare, men nu anser vi att det blir tydligare, och vi ser det även ur olika perspektiv.